

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 65 Lir.
Ček. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.

Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 4, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 4, Ljubljana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

SLOVENE

Abbonamenti: Mese
18 Lire. Estero, me-
se 31.50 Lire. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lire. Estero
65 Lire. C. C. P.
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.

Filliale:
Novo mesto.

Bollettino No 1001

Attività esplorativa in Tunisia

Un piroscalo nemico colpito

Il Quartiere Generale delle Forze Armate com-
munica:

In Tunisia attività di reparti esploranti.
Le pessime condizioni atmosferiche hanno osta-
colato le operazioni aeree.

Un nostro velivolo non è ritornato alla base.
Nel Mediterraneo Occidentale, all'
alba del 18, un nostro sommergibile ha attaccato e
colpito con siluro un piroscalo navigante in con-
volgio.

Vojno poročilo št. 1001

Ogledniško delovanje v Tunisu

Sovražni parnik zadet

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

Ogledniško delovanje v Tunisu.
Zelo slabo vreme je oviralo letalsko delovanje.
Eno naše letalo se ni vrnilo v oporišče.

Ob zori dne 18. februarja je neka naša pod-
mornica v zahodnem Sredozemlju napad-
la in s torpedom zadela nek parnik, ki je plul v
spremljavi.

Bridek udarec za Amerikance v Tunisu

Berlin, 20. febr. AS. »Frankfurter Zeitung«
piše o novih uspehih italijansko-nemških sil v
južnem Tunisu, ki so rodili velik odmev pri
sovražniku. Posebno zaskrbljeni so Amerikanci
ne samo iz vojaških, marveč tudi iz prestižnih
in političnih razlogov. Za Amerikance je bila
bridek udarec ugotovitev, da so zavezniki do-
živeli znatne poraze na odseku, ki ga branijo
ameriške čete. General Eisenhower ni mogel
bolj nesrečno začeti kot novi vrhovni poveljnik.
In morda londonski radio ne poroča brez po-
sebne namene s tolikšno odkritostjo, morda
celo s pretiravanjem, o porazih ameriških vo-
jakov. V Združenih državah so se začeli bati,
da ne bodo imeli nič pokazati pred Anglijo in
boljševiki. Zato je ameriški tisk zagnal klic po
čimprejnejši ofenzivi, ne zato, da bi olajšal Sov-

Boji med Azovskim morjem in Orelom

Na severu so se sovjetski napadi razblinili in je sovražnih zgubil 38 letal
Med Azovskim morjem in Orelom sovražnik na več odsekih vržen nazaj

Hitlerjev glavni stan, 20. februarja. Nemško
vrhovno poveljstvo objavlja:

V južnem vremenu, ki traja dalje, je prišlo
pri kubanskem mostišču do sovražnikovih
krajevnih napadov, ki so bili povsod brezuspešni.

Med Azovskim morjem in prostorom
južno od Orela trajajo težki obrambni boji da-
lje. Protinapadi nemških pehotnih in oklepnih od-
delkov so vrgli sovražnika, ki je na več odsekih
prodril naprej, spet nazaj. Pri tem je bilo uničenih
32 oklepnih voz.

Sovražni konjeniški oddelek, ki je bil obko-
ljen na področju Donca, je bil stisnjen na naj-
tesnejši prostor in je tik pred uničenjem.

Na severnem odseku vzhodnega boji-
šča so se ponovni sovražnikovi napadi, podprti
od topništva in oklepnega orožja, razblinili ob
odporu nemških čet. Močni oddelki letalstva so
z dobrim učinkom podnevi in ponoči obstrlevali
sovražne napadalne oddelke ter dovoz. Lovci so
sestrelili samo na severnem delu bojišča 38 so-
vražnih letal.

V dolgo trajajočih obrambnih bojih na področ-
ju Donca se je posebno odlikoval 48. oklepni zbor
pod vodstvom vodstva generala oklepnih čet v.
Knobelsdorfa, 15 protiletalska divizija iz letalskega
sestava je bila v veliki meri udeležena pri uničevan-
ju sovražnih oklepnih napadov.

Na severnoafriškem bojišču potekajo
boji kakor je bilo pričakovano. Kraje Golse in
Sveitlu sta bila zasedena. V teku dosedanjih bo-
jev je bilo privedenih skoraj 3000 ujetnikov, po ve-

čini Američanov, razen tega pa uničenih ali zape-
ljenih 169 oklepnih voz, 95 oklepnih izvidniških
voz, 36 samovoznih letal in 60 drugih vrst topov
ter številna motorna vozila.

Angleski bombniki so preteklo noč brez voja-
škega uspeha napadli nekatere kraje v severo-
zapadni in zapadni Nemčiji, med njimi
zopet Wilhelmshaven. Prebivalstvo je imelo
neznatne izgube. Lovci in protiletalska obramba so
sestrelili 11 sovražnih bojnih letal.

Berlin, 20. febr. AS. Opolnomočeni krogi
poročajo, da so nemške čete južno od Novorosijs-
ka odbile mogočne sovražne napade. V doneški
pokrajini potekajo zagriženi obrambni boji. Za-
hodno od Harkova so nemške čete, podprte od
letalstva, odbile celo vrsto boljševiških napad-
ov, pri katerih so nastopale mogočne tankov-
ske in letalske sile. Sovražnik je izgubil 32 tan-
kov. Severno od Kurška so prav tako propadli
novi nasprotni ofenzivni nastopi s težkimi izgu-
bami za Sovjete. Na bojišču je bilo uničenih ali
onesposobljenih 10 sovražnih tankov. Južno od
Ladosega jezera in pred Leningradom se na-
daljujejo težki obrambni boji. Južnovzhodno od
Ilmenskega jezera je sovražnik predvčerajšnjim
obnovil velike napade, v katerih uporablja moč-
ne oklepne skupine ter bojna letala. Novi so-
vražni napadi so bili odbiti. Rdeči so zgubili
14 tankov.

Berlin, 20. febr. AS. Izvedelo se je, da je
skupina nemških lovcev pod poveljstvom pod-
polkovnika Trautlofta včeraj v značilnih dvo-
bojih na severnem odseku vzhodnega bojišča se-
strelila 53 sovjetskih strojev. S tem je ta skupina
od začetka vojne zbrala skupno 4000 sovražnih
letal.

Berlin, 20. febr. AS. Preteklo noč so angle-
ška letala napadla zahodno ter severozahodno
Nemčijo ter spuščala razdiralne in zažigalne
bombe. Žrtev ni škoda je nepomembna. Proti-
letalska obramba je zbrala 9 angleških strojev.

Berlin, 20. febr. AS. Nemški propagandni mi-
da so angleške podmornice 5. decembra lani na
Sredozemskem morju potopile nemško bolniško
ladjo »Graz«. Ladja je 3. decembra zapustila neko
italijansko pristanišče, da bi naložila v Bizerti ran-
jence. Ko je bilo v prvih urah 5. decembra že vi-
deti afriško obalo, in ko je bolniška ladja plula
docela razsvetljena, da so znamenja rdečega križa
bila dobro vidna, so jo zadelo torpedi in se je kmalu
nato potopila. Po zaslugi italijanskih ogledniških
ladij so rešili 17 nemških bolničarjev ter 11 članov
posadke grške narodnosti. 13 nemških bolničarjev,
1 časnikar-zdravnik italijanske mornarice ter 39
grških mornarjev pa pogrešajo.

Položaj na vzhodnem bojišču

Kmalu se bodo čutile posledice skrajšanja fronte in osredotočenja nemških
sil na skrajšanem prostoru

Berlin, 20. febr. Na 1000 km dolgem bojišču
od Orela do Azovskega morja zavzema vedno
večji obseg in se s pospešeno hitrostjo nadaljuje
krvava bitka med osmimi silami ter med Stalino-
vimi hordami. Sovjeti silno pritiskajo na obramb-
ne postojanke ne glede na ogromne žrtve, bodisi
na človeška življenja, bodisi na vojno gradivo, ki
jih zahteva ta besna ofenziva, katera traja že sko-
raj štiri mesece. Lahko se reče, da morajo Rusi
plačati za vsako priporjeno ped zemlje stokrat
večjo ceno kakor Nemci pri svoji ofenzivi. So-
vjeti vale svoj ogromni vojaški stroj, ki so ga ko-
vali 20 let in bi ga radi spravili čim bolj proti za-
hodu. Nemško poveljstvo metodično sprejema so-
vjetsko igro ter zbira svoje sile za trenutke, ko
okolščine ne bodo več tako ugodne za sovražnika
in ki bo prej ali slej gotovo nastopil.

Med zadnje sovjetske uspehe spada Harkov,
ki je brez dvoma eno največjih oporišč na južnem
bojišču. Kakor poročajo iz Berlina, je bilo mesto
opuščeno brez poškodb, razen na industrijskem
odseku. Prav tako so bili sistematično uničeni tudi
vsi vojaški cilji, ki bi lahko služili sovražniku. Ka-
kor v Rostovu, so dobili Sovjeti tudi tukaj zelo
majhen plen, zlasti majhno število ujetnikov. Del
civilnega prebivalstva je tudi odšel skupno z nem-
škimi četami.

V doneški kotlini se skoraj brez ovir nadalju-
jejo premiki nemških sil. Ta manever se bliža
koncu in pogoji za varnost južne nemške razvrsti-
tve so vedno ugodnejši. Kmalu se bodo čutile
prve posledice skrajšanja bojišča in osredotočenja
nemških sil na tesnejšem prostoru. Na Kavkazu
je položaj ostal skoraj nespremenjen zaradi trd-
nega romunsko-nemškega odpora proti vztrajnim
sovjetskim napadom. Ruski napadi južno od La-
dosega jezera se nadaljujejo in Sovjeti kljub upo-
rabi vedno novih čet niso mogli doseči spremembe
v svojo korist. Tudi vremenske razmere se zač-
najo spreminjati. Ponekod je bilo že 10 stopinj
nad ničlo in že se opaža taljenje snega in ledu.

To še ne pomeni, da je ruske zime konec, ker
lahko se pritise mraz, vsekakor pa je to znak,
da se bliža neizogiben konec sovjetske ofenzive.

Mobilizacija Francozov v Afriki in Ameriki

Tanger, 20. febr. AS. Poskusi angleško-ame-
riških oblasti za nabiranje prostovoljcev v po-
krajinah francoske Severne Afrike ne le da so
rodili dobrega uspeha, marveč so povzročili od-
por med domačim prebivalstvom zaradi neved-
nosti tuje zasedbe.

Lizbona, 20. febr. AS. Iz New Yorka se je
izvedelo, da je Giraud poslal posebno odposlan-
stvo v Združene države z nalogo, mobilizirati
vse Francoze med 18. in 45. letom, nahajajoče
se na ozemlju Združenih držav. Zatrjujejo, da
je vojaška služba vseh francoskih državljanov,
ki jih žele Amerikanci uporabiti za topovsko
meso in pri tem varovati svoje čete, obvezna.
Francoze bodo urili francoski častniki, toda
pod nadzorstvom ameriških vojaških oblasti.

Načrt Beveridge v krizi

Stockholm, 20. febr. AS. Debatna o Beve-
ridgejevem načrtu za socialno izboljšanje se bo
v angleškem spodnjem domu nadaljevala pri-
hodnji ponedeljek. Kriza, ki je izbruhnila za-
radi tega načrta, še vedno ni premagana, ker
vse kaže, da bo v delavski stranki prav verjetno
prišlo do razkolov. Kakor je znano, je bil v
parlamentu odklonjen predlog skupine poslan-
cev iz delavske stranke, ki ga je ta skupina iz-
dala kot reakcijo na izjavo sira Johna Anderso-
na, ki je v imenu vlade dejal, da je vlada pri-
pravljena načrt v glavnih potezih sprejeti, da
bo po moral biti v mnogem spremenjen. Ta
predlog obsoja vladno stališče. Prišlo je do gla-
sovanja in predlog je bil odbit s 335 proti 119
glasovi. 119 poslancev, ki so glasovali proti vla-
di, hoče iti do konca. Delavski ministri, ki se
nahajajo v vladi, so v zelo neugodnem polo-
žaju. Proti vladi je glasoval tudi stari Lloyd
George s svojo hčerko, ki je tudi poslanka, do-
čim je njegov sin, ki sedi v vladi kot minister
za gorivo, moral glasovati z vlado.

Čangkajškova gospa v Ameriki

Buenos Aires, 20. febr. AS. Čangkajškova gos-
pa se je včeraj udeležila normalnega Rooseveltov-
vega sestanka s časniki v Washingtonu. Pono-
vila je znano pritožbo, da Kitajska potrebuje več
ameriškega orožja in letal. Ko je Čangkajškova
gospa izrekla to željo, ji je Roosevelt obljubil čim
večjo pomoč za Kitajsko, ona pa mu je odgovo-
rila, da bi Kitajci radi vedeli, kdaj bodo to pomoč
dobili. Roosevelt je rekel, da takrat, ko bo to ho-
tel dobri Bog in je dodal, da v Washingtonu vsi
želijo, da bi bilo to čim prej. Ko je gospa vprašala
predsednika, kako bodo Združene države pove-
čale pomoč Kitajski, ji je Roosevelt odgovoril:
»Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal.« Ta odgo-
vor je povzročil splošen smeh.

Lizbona, 20. febr. AS. Iz Londona poročajo,
da je angleški ministrijski predsednik Churchill
zbolel. Zaradi prehlada je dobil vročino in je mo-
ral ostati v postelji.

Iz govora ministra dr. Göbbelsa:

Nemčija zbira nove sile za zmago

Berlin, 20. febr. Iz vojaškega vira poročajo,
nister nastopa v svojem zadnjem članku v tedniku
»Das Reich« proti anglosaksonski propagandi, ki
je prav tako po napačni kakor svojevoljni razlagi
mislija, da bo lahko ugotovila v prejšnjem članku,
ki ga je bil napisal minister Goebbels, krik za
nemški narod, alarm in opozorilo, da postaja po-
ložaj obupen.

Ali je vojaški položaj — se sprašuje članek
— res tako nevaren, da bi moglo biti naše prepi-
čanje o končni zmagi na kakšen koli način oma-
njano? Res smo imeli letošnjo zimo — nadaljuje
dr. Goebbels — malo sreče, vendar pa je treba
upoštevati, da v zadnjih treh letih dosežene zmage
predstavljajo velik protitež trenutnim porazom.
Zelo neumno bi bilo zato misliti, da se narod, ki
je kljub temu, da se doslej ni boril s vsemi mož-
nimi silami, dosegel znatne uspehe, namerava vda-
ti. Nasprotno, ta narod je odločen, nadaljevati s
totalno vojno ter seči po vsem najučinkovitejšem
orožju, ki z njim razpolaga. Huda zmoja bi bila

misliti kaj nasprotnega. Iz nesreče, ki ga je za-
dela, je znal zbrati nove sile in novo korajžje. In
ne gre — zagotavlja članek — za reakcijo, ki bi
temeljala na vdanosti v usodo, temveč za notra-
nje razpoloženje, ki ga navdaja najtrdnjša volja
za boj. Treba nam je le nekaj mesecev priprave,
in sovražnik bo potem imel pred seboj nemški
narod, ki bo še bolj odločen, doseči končno zmago.

Dr. Goebbels v svojem članku potem poudar-
ja, da danes — nasprotno tistemu, kar se je več-
krat poudarjalo v preteklosti — res grozi nemške-
mu narodu velika nevarnost, nato pa zatrjuje, da
ima Nemčija, ki se tega dejstva pač zaveda, zelo
veliko moč, ki bo z njo dosegla zmago. Neposred-
na nevarnost — piše dalje — je res zbudila v nas
čut, da smo narod. Popoln pomen tega bo sovra-
žnik spoznal v bližnjem poletju, ko bodo vojaški
nastopi na vzhodnem bojišču spet dobili normalen
značaj, in se bo nemški narod, potem ko bo zbral
vse svoje sile, odločno vrغل v protinapad, v trdni
volji, da nasprotnika razprši.

Članek potem primerja sedanjo nevarnost s
tisto v dobi Friderika, nato pa piše, da je vojna
velika narodova preskušnja, ki jo je nemškemu
narodu pripravila usoda. Svoja izvajanja pa kon-
čuje takole: »Prestali bomo to preskušnjo. Glede
nanjo se nam spomin na udobno in lepo življenje
mirnih časov zdi zdaj prazen in ničev, zakaj naše
sile, ki še daleč niso izčrpane, so se zdaj ogromno
povečale. In to se bo pokazalo na najbolj jasnem
način čimprej.

Angleško cesarstvo visi na nitki Evropsko trdnjavo varujejo mogočne utrdbe

Rim, 20. febr. AS. Revija »Relazioni inter-
nazionalie« komentira poročilo, katerega je 11.
februarja podal v angleški spodnji zbornici
Churchill o sestanku v Casablanci. Churchill
je izbral ugodni trenutek ter imel optimističen
govor. Izjavil je, da bodo anglosaksonske države na-
padle nasprotnika povsod. V ta namen Angleži
iščejo primeren prostor. Reče pa se lahko, da
ni ne v Afriki in ne na drugih celinah prostora,
kjer bi lahko sprožili bojišče, na katerem bi
uničili os: ta prostor je v Evropi. Angloameri-
kanci se morajo torej pripravljati za izkrcanje
v velikem slogu in ne na kake prazne vojne
poskuse, kakor sta bila Dieppe in Saint Na-
zaire. Toda po treh letih je Evropa postala trd-
njava. Od Biskajskega zaliva do Severnega riti-
ča in do Lyonskega zaliva pripravljene utrdbe
trdno varujejo evropsko trdnjavo. Poznavajoč
ta dejstva je Churchill previdno dejal: »O vseh
naših načrtih je mnogo lažje govoriti, kakor
pa jih izvesti.« Churchill je omenil tudi pod-
morniško vojno ter sredstva proti podmornicam

in je dejal, da je pomorski načrt združenih
narodov kolosalen. Izrazil je svoje zaupanje v
Rooseveltovo obljubo, češ da bo dobila Anglija
v uporabo veliko število ameriških ladij. Iz
tega se da torej sklepati, da je angleški načrt
manjši od potrebe. Z drugimi besedami to po-
meni, da se Angleži ne morejo boriti sami in
bi se nahajali v težkem položaju, če Združene
države ne bi izpolnile svoje obljube.

Logično je, da bo na povečano gradnjo ladij
os odgovorila s povečano gradnjo podmornic.
Mnogo lažje je spuščati torpeda in zadevati
cilje, kakor pa graditi ladje. Sicer pa je svet
priča postopnega propadanja angleškega cesar-
stva v prid Združenim državam. Mogoče se London
zaveda tega propadanja svojega ugleda in svoje
moči. Revija zaključuje svoj članek z ugo-
tovitvijo, da je Churchill želel v svojem govoru
izbrisati to strašno dobo, v kateri Anglija in
njeno cesarstvo visita na nitki, ni pa priznal,
da ta doba obstoja in da se njen politični kom-
pleks celo povečuje.

Alarm v Sidneyu

Milano, 20. febr. AS. Posebni dopisnik lista
»Corriere della Sera« poroča iz Sanghaja, da je
bil prvokrat od začetka vojne včeraj nad znak
za alarm v Sidneyu. Protiletalsko topništvo je
začelo streljati, zatemnitev je bila poostrena in
postroženi so bili vsi varnostni ukrepi. Po prvih
poročilih je povzročila alarm navzočnost so-
vražnih letal blizu pristanišč, ki so nato navzlic
protiletalskemu ognju letela preko mesta, ne
da bi spuščala bombe. Sovražna letala so bila
tudi nad pokrajino Port Kembla, ležečo na
vzhodni avstralski obali kakih 60 km od Sid-
neya. Sovražna letala nad Avstralijo so povzro-
čila po vsej Avstraliji velik vtis. Ministrski
predsednik Curtin je izjavil, da to pomeni, da
je sovražnik »razširil področje svojih vojnih
nastopov«.

Odločnost portugalske vlade

Lizbona, 20. febr. AS. Ko je izročil poveljstvo
narodne republikanske garde novemu poveljniku,
je imel portugalski notranji minister Pais de Sousa
važen govor, v katerem je med drugim dejal, da
se morajo podtalni razdiralni elementi, ki bi radi
izrabili sedanji svetovni položaj ter izvajali ne-
rede v notranjosti države, da bi povzročili poli-
tično, finančno in socialno zmedo, zavedati, da
bodo naleteli na najmočnejši odpor vlade, katero
podpira ves narod.

Naročajte »Slovenca«!

Vsa sredstva komunistične propagande neuspešna

Komunisti, ki se kot purmani napihujejo v soncu ruske ofenzive, si domišljajo, da je prišel trenutek za njihovo propagando. Ne bi omenjali purmanov, če ne bi imeli v mislih njihove močnega, ki gotovo ne tehtajo več ko možgani najneumnejše živali.

Pri tem jih vodi njihova običajna miselnost, ko si domišljajo, da bo prebivalstvo, kateremu naslavljajo svoje letake, pripravljeno prebiti jih in odobravati. Sedanja bitka v Rusiji je epizoda, veličanska epizoda vojne, ki se bliža svojemu zaključku, pa ni zaključek vojne. Moskva si gotovo ne domišlja, da bi mogla zlomiti fronto oči in to je objavila tudi v svojih radijskih oddajah in celo priznava, da se v nemškem zaledju vale ogromni armadni zbori za bitko, ki jo bo nemško vrhovno poveljstvo sprožilo tedaj, kadar bo to smatralo za primerno.

Boljševiki, ki se bojujejo na bojiščih, menijo, da ne bodo zlomili osi, toda domači komunisti, voditelji partizanskega gibanja, ki ne gredo ven iz svojih kartin, v katerih se skrivajo opremljeni z vsem mogočim blagom, ti, ki ne vedo, kaj je prava vojna, pa to ne samo verujejo, ampak vpijejo na vsa usta, da so ure italijanskoneškega fasizma štete.

Ze 22 mesecev vpijejo komunisti na vse strani in pišejo po vseh stenah, da so ure italijanskoneškega fasizma štete in vabijo Slovence, da naj zgrabijo za orožje, da bi odpodili Italijane.

To traja že 22 mesecev, to je od dneva, ko so Italijani zasedli Ljubljano.

Od tedaj ni bilo dneva, tudi še tedaj, ko se partizanstvo še ni razvilo, da ne bi s katere strani prišel glas, ki je pravil, da je fasizem tik pred zlomom.

Komunisti so se vedno napihovali in s tem napihovali sedaj trobentajo, da se ruske vojske že bližajo. Ti »popolni politiki«, večji intrig in izsiljevanja, se ob tem najbrž usodnem ruskem naporu kot brezdomovinci širokoustijo in si upajo trditi, da s svojimi napori uporniki podpirajo boj boljševikov.

V skladu z njihovimi neumnimi trditvami bi naj njihovo orožje doprineslo delež ruskemu uspehu in tako bi tovarši Stalin moral biti hvaležen njim in jih nagraditi.

Treba pa je misliti, da bi Stalin naložil tem razgrajenim nekaj na njihove hlače s svojim škornjem, če bi vedel kaj ti ljudje govorijo in pišejo.

In ti komunisti, ki se ponašajo s svojim deležem v proračunu zaveznikov, ti komunisti, ki so prepojili s toliko krvi svojo zemljo, ti roparji, ki se niso ustavili pred najhujšimi zločini, si upajo celo govoriti, da se vojskujejo »za srečnejšo bodočnost«.

Da bi pokazali, kakšno srečnejšo bodočnost komunisti obljubljajo, hočemo navesti glavni in bistveni del pisma dveh bratov, ki sta ga pisala svojim roditeljem v Cikavi v Ljubljanski pokrajini, in sicer iz hrvaškega Prijedora. Evo vsebine pisma:

»Dragi oče, mati in vsi drugi!

Sedaj vam pripovedujem o strašnih dneh, ki smo jih zaradi komunistov in partizanov preživeli v tej nesrečni Bosni. Partizani so po enodnevnem boju zavzeli Prijedor dne 16. maja. Njihov cilj je bil pobiti vse katoličane in muslimane in sicer od 4. leta starosti naprej in obeh spolov. Mnogi so morali umreti, in sicer okrog 15.000 in pobili bi vse, če jih ne bi rešili Nemci. Njihov boljševiški paradiz je trajal 26 dni. Če bi Nemci prišli še dva dni pozneje, ne bi našli več nikogar, ker so komunisti sklenili poklati vse do sv. Antona in nato poslati čestitke Poglavinu za njegov god. Na zverinski način so mučili prebivalstvo in tega nikdo ne bi mogel verjeti, če ne bi sam videl. Tega niti ni mogoče popisovati. Nismo mogli niti jesti, ampak smo čakali, kdaj bodo prišli in nas odpeljali. V teh dneh sem sluhal. Peter je bil srečen, da ni bil tukaj, ker bi sicer gotovo iz njega delali »cmoke«. Roza in Filip sta tudi bila ubita. Nemci so na Kozarjah (to je gora — op. prev.) našli 80 napol živih ljudi, pohabljenih, brez oči, brez nosu, itd. in sicer v neki jami. Odsel sem k stricu, ker je bil moji v bližini njihovega poveljstva in sem se bal bombardiranja. Stori sem prav, ker so Nemci bombardirali njihovo poveljstvo in se je tako podrta tudi moja hiša. Mesto je prazno, vse je razbito. Partizani so odnesli vse, kar je bilo mogoče nesti. Noč za nočjo so si sledili vozovi, ker podveči niso mogli tega početi zaradi letal. Trgovine, bivališča — vse je prazno. Iz naše slaščičarne so odnesli vse, ostala je samo peč in omare s predali, naša škoda znaša 100.000 din. Če ne bi imel duhapričnosti, bi odnesli tudi pohištvo. Predno sem kaj odstranil, so prišli v hišo in odnesli mast, moko, tri moške obleke, Petrovo suknjo, radijski aparat, pisalni stroj, tri pare moških čevljev, milo, kolo itd. Tu so veliki boji. Zbrali so se četniki ustaši,

Borbo proti komunizmu — ozadja Osvobodilne fronte — na mojsrsko izdano način prikazuje brošura

KOMUNIZEM — Njegov pravi obraz

Iz vzrokov vojne nastaja orožje miru

POT POLITIČNE MOČI PETROLEJA

Bolivija je imela za seboj že dve izgubljeni vojni za surovine: v »boju za soliter« je izgubila leta 1879 svojo obalno provinco Antofagasta in dohod do morja; oboje je dobila država Chile. V boju za gumi leta 1903 je morala odstopiti Braziliji pokrajino Acre. Pa še vedno ni bila ozdravljena. Znova in znova se je dala zapeljati. Zdaj naj bi ugledila pot petrolejski družbi Standard in ji napravila cenjen izhod do Paragvaya. Vladajoči politiki so seveda računali s petrolejskimi provizijami kakor njihovi predniki z denarjem za gumi in z dobičkom od koncesij za soliter. Tudi Patino je mislil, da ne more postati večji revež, če bi imel poleg čina še kako drugo pomembno izvozno blago. To je ojačalo njegovo stališče do Angležev. In nazadnje Equitable Trust: ta je bil Patinova banka prav tako kakor družbe Standard in trust je mislil na člen IV, oddelek 2, točka 1 svoje pogodbe z bolivijsko vlado: zastavljeni so mu vsi davki na izvoz, torej tudi na petrolej.

Vse je bilo blesteče pripravljeno, dokler niso leta 1931 našli še zadnji sunek za vojno. V tem letu je prišel v Chaco mlad španski preglednik Ludovico Torres. Ta je opremil svojo ekspedicijsko v Asuncion, pomagala mu je paraguayska vlada in je dobil za vodnika nekega Indija iz sporne pokrajine. Ta Torres je našel petrolej na treh krajih, predvsem pri Villa Montes — nemški naselbini.

Villa Montes leži sedaj čisto določeno na bolivijskem ozemlju. Toda, nedaleč od tod pričenja na bolivijski strani predgorje And. Podobno kakor vrelce družbe Standard Oil pri Tariji in Santa Cruz in oni ob Bermeju, so tudi ti mnogo bolj dostopni s paraguayske kovelje iz libijske strani. Bilo je bolj logično zvezati nove vrelce z

Nemci in hrvaška vojska. Vsi zaradi partizanov. Upamo da bo Boena kmalu osvobodena teh roparjev. Pri vsem tem pa ne bi hoteli ostati tukaj. Hoteli bi oditi v Banjaluko, ali pa kam drugam...

Mnogo pozdravov očetu, materi in vsem drugim — Pavel in Peter.

Ali je še treba kaj dodati tem besedam? Ali je še treba podčrtavati, kakšno strašno odgovornost proti slovanskim narodom si je nakopal tisti, ki je

Ljubljanska drama: J. Ogrinec: V Ljubljano jo dajmo

(Premiera 18. februarja 1943.)

V 8. zvezku Slovenske Talije je izšla Ogrinecova igra: V Ljubljano jo dajmo! To je bilo v času, ko so naše čitalnice izredno potrebovale domačih iger, pa so jih že od Linhartove Zupanove Micke zaman pričakovali. Ogrinec je s svojo igro zelo ustregel in mnogo dal. Dasi je imelo delo tudi svoje napake in pomanjkljivosti, je bilo vendar domače po duhu in po vsebini. Zato je mladi profesor naletel s svojim dramskim prvcem na zelo prijazen sprejem.

Stritar, vodilni mož na literarnem področju v onem času in Ogrinec mentor, je v Literarnih pogovorih napisal: »Nikakor nečemo reči, da je igra dovršena, mnogo se da očitati njeni tehnikli... a to je veliko vredno: igra je izvirna, njen predmet je vzlet naravnosti iz življenja...« (LZ 1970, s. 221.)

V istem letniku Ljubljanskega Zvona hvali igro tudi Holz in kasneje piše Trstenjak: »Naslikal nam je res prave narodne običaje, res take, kakršni so v istini in zategadelj se je prikupil na odru in ostane s svojim delom na slovenskem odru še dolgo časa.« (Slov. gledališče, str. 90.)

Današnji okus najde še marsikaj pomanjkljivega na igri, a delo je že starejše. Pa tudi zato nas prikpleka k sebi, kakor je Stritarja, da je izvirno in da je predmet vzlet naravnosti iz slovenskega življenja v preteklem stoletju.

Pisatelj nas postavi v malomeščanski svet, ki je — prav za prav še ves kmečki. Gasper Srebrin je kmet, zdrav in pristen, risan krepko, kakor ga je kasneje risal Finžgar. Na visoko učenost ne da dosti. »Jaz nikoli nisem kaj več znal, kakor da sem se dobro podpisal; pa kolikor je naših kancelijskih — z najboljšimi ne menjam.« To je ponosen naš Gorenjec, trgovec z vinom in skrben družinski oče. Svoje otroke hoče čim bolj preskrbeti in jim dati vsaj toliko kot drugi, zakaj on ima! Hčere bi rad bogato omožil, vendar bi jih v šole ne dal. Zenska in knjiža, to se mu zdi posebno neumno. Če bi bilo po njegovem, »za ženske ne bi bilo bukev pisanih nobenih, kakor tiste za cerkev in za ognjišče. Sivanka, kuharica, veslica, burkije in taka kuhinjska ropotija, to je za ženske!« Zena Rotija je tip, ki je že mnogo bližji slovenski malomeščanki. Koristno gleda na čitalnico in na Ljubljano. Rotija zna svojemu možu vse tako povedati, da pusti Gasper kljub svojim nazorom in predsedkom hčerko Marico v Ljubljano učiti se kuhanja in šivanja. Še več, zapiše jo celo v čitalnico in še sebe zraven.

Med temi vernimi podobami našega malomeščana se zgodbata kakole nadaljuje: V Ljubljanski čitalnici se Marica spozna z mladim advokatom,

povedel komuniste v boj, v katerem bodo usodno propadli?

Ne, Slovenci so preveč razumni in razumejo, kje je dobro in kje zlo.

Ce ne bi bilo tako, tedaj ne bi bilo potrebno njihovi propagandi, da kliče vse tiste v svoje vrste, ki so sposobni nositi orožje, tedaj jim ne bi bilo treba klicati, da naj se omahljivi odločijo, da naj nikdo ne okleva, da naj se nikdo ne priključi belogardistom. Ti njihovi klici razkrivajo njihovo slabost, so najboljši znak pomena te njihove slabosti. In Slovenci so to domeli že pred dolgim časom.

dr. Snajem. Zaljubita se in bi se rada poročila, toda oče ima za Marico že izbranega ženina, bogatega trgovca Vrednjaka. Ne pusti, da bi njegova hči šepetala za ogli z »ubogim študentcem«, zato jo odpelje s silo iz Ljubljane domov. Bogati ženina se je napovedal za prihodnjo nedeljo, oče hiti s pripravami, da bo vse čim prej sklenjeno in da bi preprečil tistemu »krikljaču v Ljubljani, ki je dohtar, da bi natvezel se kako homatijo«. Marica se boji očeta in na videz mirno pričakuje neljubega snubača. Po čudnem naključju pa pride v nedeljo snubit namesto Vrednjaka dr. Snaj. Srebrin, ki ne pozna ne enega ne drugega, je prepričan, da je ugledni in simpatični mladi ženin bogati Vrednjak. Šele ko narede pismo in se podpisajo, se razkrije, da je dr. Snaj postal Srebrinov zet. Ponosni Srebrin se vda in nazadnje bo le srečna svatba po srcu in ne po denarju.

V Srebrinovi hiši sta še dve važni osebi: dekla Neža in hlapec Pavle, ki sta z vsemi hišnimi dogodki tako tesno povezana, kakor bi bila domača. V resnici je tudi tako bilo, da je dekla, ki je bila navadno zelo dolgo pri hiši, vedela za vse skrivnosti in težave družine. Hlapec Pavle je malo manj realističen; je preveč figura in pijana žolna, ob katerem je pisatelj mislil na smešni učinek.

A delo je realistično in zelo prijetno pisano. Je verna podoba naše preteklosti, ki kaže, da je imel pisatelj velik dar za opazovanje. V igri je precej moraliziranja, nima pa človek tega občutka, kakor ga ima ob naših ljudskih igrah, da hoče pisatelj vzgajati. V Finžgarjevih ljudskih igrah je obravnavan isti problem: ali poročiti deklo z bogatim ženinom brez ljubezni, ali skleniti zakon brez denarja, toda po srcu. Pisatelja, ki spominjata drug na drugega po risanju značev, sta ta problem povsem različno razvzljala. Tam žalost in smrt (Divji lovec), nesrečen zakon, poln trpljenja, nazadnje umor (Razvaline življenja), tu pa vse lahkotno in srečno. Le na koncu nastane močnejši vzlet, ki pa se le srečno razveže.

Glede tehnične zgradbe se da Ogrinec veseloigri marsikaj reči, vendar ima zgodba karakterno komiko, pa tudi besedne domisleke niso slabe. Situacijske komike pa pisatelj ni izpeljal. Ogrinec piše tudi izredno lep jezik in ima krepke in zanimive primere. Čuti se, da je bila pisatelju blizu gorenjska govornica (rojen je bil v Podgorju pri Kamniku).

Igro so večkrat z uspehom igrali naši podeželski odrji. V državnem gledališču je bila nazadnje vpriizorjena 1918. leta, letos pa je prišla ponovno na spored. O vpriizoritvi prihodnjič.

Uvedba rabe taksnega papirja z vodnim tiskom

(Nadaljevanje)

Izprememba takse na igralne karte.

Člen 26. Tar. post. 236 takse tarife bivše Jugoslavije se ukinja in nadomešča takole:

Taksa na igralne karte, izdelane v Ljubljanski pokrajini ali uvožene iz inozemstva, se določa takole: a) navadne igralne karte v igrah s kakršnim koli številom kosov, takeš 3 lire za vsako igro; b) luksuzne igralne karte v igrah s kakršnim koli številom kosov, takeš 5 lire za vsako igro. Za luksuzne karte se štejejo karte, ki imajo erke ali znake na voglih in ob strani elik, izvedeni igralne karte za tarok. Zigosenje igralnih kart je izključno pridržano Državni izdelovalnici vrednotnic, kateri morajo poslati pristojni uradi karte, ki naj se kolkujejo. Nadrobna določila za tako pošiljanje se predpišejo s posebnimi navodili. Posest, prodaja in raba nežigosanih igralnih kart v zasebnih hišah in dajanje v promet v Ljubljanski pokrajini so prestopke, ki se kaznuje s pregrešno od 500 lir do 3000 lir. Vselej se odredi zablemna nepredpisanih igralnih kart.

Člen 27. Prodaja in raba igralnih kart, kolokovanih na bivši jugoslovanski način, sta dovoljena do konca meseca maja 1943-XXI. Od junija 1943-XXI dalje se ne smejo takšne karte dajati naprodaj ne uporabljati v gostinskih obratih, če niso izdelovalci, uvozniki, prodajalci na debelo in na drobno plačali nove takse v znesku, določenem s prednjim členom. V ta namen morajo zgoraj navedene osebe do vstetega 30. aprila 1943-XXI prijaviti finančnemu ravnateljevstvu za Ljubljansko pokrajino množino že po jugoslovanski tarifi takseiranih iger kart, ki jih imajo v svojih skladiščih ali zalogah ali v svoji prodajalnah.

Izpremembe sodnih taks.

Člen 28. Tar. št. 53 tarife sodnih taks se epreminja takole: Na kazenske sodbe se plačajo za vsako sodbo naslednje takse:

1. če je en sam obsojenec:
  - a) pri obojni zaradi prestopka:
    - na sodbo okrajnega sodišča 30 lir;
    - na sodbo okrajnega kazenskega sodišča v drugi stopnji 60 lir;
    - na sodbo okrajnega sodišča kot prve stopnje 80 lir;
    - na sodbo apelacijskega sodišča 90 lir;
    - b) pri sodbi za zločinstva:
      - na sodbo okrajnega sodišča 90 lir;
      - na sodbo okrajnega sodišča kot druge stopnje 100 lir;
      - na sodbo okrajnega sodišča kot prve stopnje 100 lir;
      - na sodbo apelacijskega sodišča 240 lir;
      - na sodbo okrajnega sodišča za huda zločinstva, če je kazni višja kot 12 let ječe ali smrtna kazni, 320 lir;
  - 2. če sta z eno sodbo obsojeni dve osebi, se takee po št. 1 zvišajo za polovico;
  - 3. če je z eno sodbo obsojenih troje ali več oseb, se takee iz št. 1 podvojijo.

Za vsak kazenski sklep katerega koli sodišča se plača za vsakega obsojenca stalna taksa 30 lir. Gornje takee so nerazdelno zavezane plačati vse za isto kaznivo dejanje obsojene osebe. Takee oproščene so sodbe in aktepi o prestopkih zoper pravilnike krajevne, mestne in poljske policije. Takee vpíšejo v pisarniške vpisnice sodišča prve

Prima linea št. 16

Nova številka tedenskega glasila Zveze bojevnikov fašizma »Prima linea« prinaša na prvi strani pregleden članek o razdelitvi moči na morjih in o nalogi Italije na Sredozemlju. Na drugi strani je zlasti aktualen članek, ki komentira šolsko listino in obravnava pripravo in izobrazbo vzgojiteljev in šolnikov. Na četrti strani je več upoštevanja vrednih gospodarskih člankov, med katerimi prvi obravnava italijanske proizvodnje po vojni, drugi članek pa posebej poljedelstvo, veleobrt in trgovino. Zadnji dve strani sta posvečeni Zvezi bojevnikiš fašizma, njenim organizacijam tako v Ljubljani, kakor tudi v pokrajini. Kakor vedno je tudi to pot tednik učinkovito in bogato ilustriran.

Prajava delavcev, zaposlenih pri težkih in najtežjih delih

Prehranjevalni zavod Visokega Komisarjata za ljubljansko pokrajino poziva delodajalce, da v nasprotju z dosedanjimi določili, tiskanimi na prijavi, predlagajo prijave delavcev, zaposlenih pri težkih in najtežjih delih, pristojnim občinskim preiskovalnim uradom takole:

za delavce, zaposlene izven mesta Ljubljane v dnevih:

od 20. do 25. v mesecu za prihodnji mesec; za delavce, zaposlene pri trvdri v mestu Ljubljani pa v dnevih od 25. do 30. v mesecu za prihodnji mesec, zato, da bodo delavci dobili celo dodatno živilsko nakaznico pravčasno.

Delavci, prijavljeni kasneje od določenega roka, nadalje do 20. v mesecu za tekoči mesec, bodo prejeli dodatne živilske nakaznice samo z odrezki za preostali del meseca od dneva dospelja prijave. Prijav pa, ki bi jih delodajalci predložili po 20. v mesecu, za tekoči mesec ne bomo upoštevali.

Petrolej in bencin za obrtnike

Ponovno se opozarjajo obrtniki iz Ljubljane in okolice, da je kolektivno prošnjo s seznami za nakazilo petroleja ali bencina vložiti na Pokrajinski svet korporacij — Odslek za obrtništvo. Poedinci dobe brez posebne prošnje bone v uradu Pokrajinskega sveta, soba št. 12. Oni, ki za januar ali februar še niso dvignili bonov, naj jih dvignejo najkasneje do 25. februarja. Po tem dnevu boni zapadejo. Za marec in naslednje mesece dobe bone poedinci stroke ob naslednjih dneh: dne 1. do 3. v mesecu mizarji, knjigovodi, elikarji, urarji, gravirji in optiki; od 3. do 5. mehaniki, ključavničarji, kleparji elektrotehniki, steklarji; od 5. do 7. krojači, modiste in krznarji. Kdor v teh rokih bona ne bo dvignil mu za dotični mesec zapade.

Razdelitev sira konsumentom

Prehranjevalni zavod Visokega Komisarjata sporoča, da dobe ljubljanski potrošniki od 25. t. m. dalje pri svojih trgovcih sir za mesec februar in sicer na odrezek C 60 gr parmezana in na odrezek D 150 gr mehkega sira.

Vojni riziko v hrvaškem zavarovalstvu. Izšel je zakonski dekret, ki določa jamstvo zasebnih zavarovalnic za vojne rizike v življenjskem zavarovanju in proglašava vsako življenjsko zavarovanje, ki ne vsebuje te klavzule za neveljavno. Jamstvo je omejeno do največ 500.000 kun, za osebe, ki so pod orožjem, pa samo na 100.000 kun. Jamstvo za vojne rizike je lahko samo predmet dodatnega zavarovanja k glavnemu življenjskemu zavarovanju. Za kritje vojnega rizika se pobira 6 promile za zavarovano vsoto letno v naprej, od zneskov, ki so zapadli v vojnem času pa 1%.

stopnje; pobirajo se hkrati e stroški sodnega kazenskega postopka in z denarnimi kaznimi, če jih je kaj, na način, ki ga določajo predpisi o sodnih taksah.

Člen 29. Za vsako kazensko sodbo kasacijskega sodišča, a katero se zavrne ali izreče za nedopustno revizija stranke, se plačujejo naslednje takse: če je en sam obsojenec . . . . . taksa lir 50.— če sta dva obsojenca . . . . . " " 80.— če so trije ali več obsojencev . . . . . " " 100.—

Takse na biljarde.

Člen 30. Z veljavnostjo od 1. januarja 1943-XXI se taksa na biljarde po tar. post. 98 takse tarife bivše jugoslovanske vlade določa s 100 lirami na leto za vsak biljard; takee odmerjajo in pobirajo občine na način in ob času, določenem po sedaj veljajočih predpisih ter se ta dohodek steka v občinski proračun.

Davčne karte za služničad.

Člen 31. Z veljavnostjo od 1. januarja 1943-XXI se davek na dohodek bišnega služabništva, ki se pobira od 18. februarja 1934 po tretjem odstavku, dodanem členu 95. zakona o neposrednih davkih z dne 1. aprila 1928, določa, vstevši vse doklade, z zneskom L. 80.— na leto za vsako osebo; odmerjajo in pobirajo ga občine na način in ob času po veljajočih predpisih ter se ta dohodek steka v občinski proračun. Od istega dne dalje prenehajo veljati davčne karte, predpisane za plačevanje tega davka.

(Dalje prihodnjič)

32

onimi družbe Standard Oil in graditi petrolejske vode preko bolivijskega in paraguayskega Chaca do Bahie Negre, malem pristanišču ob Rio Paragvay. Od Bahie Negre bi lahko vozile petrolejske ladje nazval do Parano, v La Plato in naprej do Atlantika. Bahia Negra je pripadala Paragvayu, petrolejski vrelci pa Boliviji. Skupno delo bi bil edini izhod, kajti vrelci brez petrolejskih vodov so brez cene. Torres se je vrnil v Asuncion, da bi pričel s pogajanj.

Paragvay ni poslal zastoj »vodnika«. V Asuncion so prav tako dobro vedeli kakor Torres, da je Chaco nenadoma postal nadvse važen. Bahia Negra pa je bila Paragvaycem skoraj toliko vredna, saj je bila pristanišče Asunciona. In petrolej je važen za deželo, zanj bi se zanimali mednarodni finančniki, ki bi prinesli velike kredite, ki so bili potrebni za »votvoritev« Gran Chaca. Angleži so postavili hladilnice, mesno podjetje Bovril je imelo tukaj stotisoče goveje živine, Angleži so monopolizirali skoraj ves promet v Paragvayu. Toda ti prevozi niso bili nobena zastava za kredite. Kaj, ko bi mogla izkoristiti petrolejske vrelce v Chaco — Royal Dutch?

Kakor so Bolivijanci smatrali ves Chaco za svojo last, tako so mislili tudi Paragvayci. In če je grozila vojna zaradi služnosti poti, ali bi ne stopili z večjo upravičenostjo v vojno zaradi petrolejskih vrelcev?

Torres je videl, da ne bo dobil mirnim potom dovoljenja za gradnjo voda. Pričeli so ga stražiti, on sam pa je bil vedno bolj v strahu za svoje načrte. Bežal je v Brazilijo in od tamkaj je šel v La Paz, in sicer k možu, katerega so mu pripravili, k gospodu Patinu. (Ko so tega Patina vprašali leta 1936, meseca januarja — bil je tedaj v svoji vili Val Rose v Nici — če je res, da je on financiral vojno v Gran Chaco in da je dal v ta namen 204 milijone dolarjev, je odgovoril Patino: »Kot Bolivijec in patriot sem seveda dal, kar sem mogel. Toda vsota 204 milijonov dolarjev je fantastično pretirana.« Šel je k ljudem, ki so že imeli petrolejske vrelce, ki jih jim ni bilo treba šele vrtati.

Nekaj tednov pozneje, 12. maja 1942 je napovedala Bolivija Pa-

raguayu vojno. Pri trdnjavi Vanguardia so bili »spopadi«. Takoj so viseli v La Paz na vseh stenah debelo tiskani plakati: »Umreti za domovino je dolžnost vsakega Bolivijca. Maščujte umore pri trdnjavi Vanguardia!«

Tri leta je trajala vojna v »Zelenem peklu«, bojevalo se je 180.000 najboljših, najbolj mladih, najbolj podjetnih in krepkih mož iz obeh dežel, ki imata skupno manj kot štiri milijone prebivalcev. Dve vojski sta se preizkušali proti lakoti in želi, proti milijonom in milijonom moskitov, proti strupenim kačam in divjim živalim z vsemi sredstvi druga druga uničiti. Požgani so bili velikanski gozdovi, polni najboljega lesa samo zato, da bi uničili v njih morebitne male kolibe z nekaj vojaki. Posluževali so se letal in težkega topništva. Ballivan je postal bolivijski Verdun in Rio Pilcomayo raj krokodilov, ki niso mogli biti kos tolikim plavajočim truplom, čeprav jih je bilo na stotine. »Spopad v Chaco«... to je bilo kmalu le nekaj vrstic v dnevnem evropskem časopisju. Toda na cesti v Villa Montes je divjal boj na življenje in smrt. Marsikdo izmed 180.000 je ušel krogli, skoraj nihče pa ni mogel uiti boleznim slanih močvirij in mrzličnih džungel.

Zivali, ljudje, rastline, komaj del tega poznamo, kar hrani v sebi Gran Chaco. Dežela brez železnic, brez cest, po njej se vije le nekaj tovrnih steza. Še dolgo ne poznamo jezika in običajev Indije, niti površnega zemljevida ne, na katerem bi bil Gran Chaco v grobih orisih nakazan — toda, zdaj so naenkrat zadržljala nad to divjo pokrajino bombna letala in strojnice.

Vojna... Namesto vojne proti nelzprosnim naravi, vojna, ki naj bi odkrila velikanske deviške pokrajine za milijone ljudi, ki jih imata Amerika n Evropa preveč, namesto tega so se bojevali Indijci — eni v zelenih, drugi v rumenih uniformah, da bi imeli petrolejske vrelce, ki jih bo izkoriščal tujec in ki bodo v nekaj desetletjih tako ali tako usahnili.

In vsi, ki so umrli v tem boju, so umrli zastoj, kajti ta boj se je končal neodločno.

Goldonijev »Lažnik« na Rokodelskem odru

Vzporedno z Dramo, v kateri so dali »Krčmarico«, je Rokodelski oder preteklo nedeljo uprizoril Goldonijev »Lažnik«, komedijo v treh dejanjih, ki jo je prevedel Janko Moder.

Občinstvo, ki je tudi to pot povsem napolnilo dvorano, je z veseljem zanimanjem sledilo lahkotnemu poteku igrice in uživalo ob njeni živahnosti, ne vedoč, da prisostvuje komediji, v kateri je Goldoni (1707—1793), kakor v drugih svojih delih, pretrgal s tradicijo in narejenostjo artistske komedije (commedia dell'arte) ali one obrabljene klisejske (a soggetto, novavaccio), v katerih so dotlej ob stalnih figurah duhovito in šarili s posrečenimi in neposrečenimi domisleki in situacijami, ne da bi avtorji upoštevali resnično življenje. »Non guastar la natura« — ne potvarjajte narave, je Goldoni zaklical Gozziju (1720—1806), ki je nasprotoval njegovim reformam, a katerimi je uvedel na oder resnično življenje s polnokrvnimi ljudmi in izklesanimi značaji.

»Lažnik« je ena izmed Goldonijevih iger, v katerih je tradicijo le še nekoliko upošteval, ker je v njej ohranil še izza Plavta znane figure škofskega etarca, navihanca, dobrodušnega, pa še barlekin in kolombino, brez katerih si dotedanje komedije ni moglo misliti. In še ni zatajil cenovnega, a efektnega prepoznavanja — anagnorise, da je lepo razvozlat dejanje svoje komedije, ki jo je zajeel iz svojega rodnega mesta Benetke.

Nasproti gostilni »Pri orlu« ima svoj dom zdravnik Zelodnik, ki je bil poklican v Padovo, doma pa je ostal njegov adept Cvetko, ki je zaljubljen v njegovo hčer Rožo, a si ji tega ne upa povedati. Ko je Roža s svojo sestro na verandi in se ob lepem večeru hladita, naroči adept Lukec po

svojem pomagaču Lisjaku (it. Brighella, stalen tip zvitega služabnika) podoknico s pesmijo, ki jo je sam zložil. Boječi ljubimec skrivaj posluša in opazuje, potem se pa odpravi, a uspeh žanje Kljukce, ki je prav tedaj prišel s svojim slugom Pavliho v Benetke. Prevežani lažnivec, sin trgovca Stiskača, se vede kot imeniten plemič in pridobi zase obe sestri, vendar se odloči za Rožo, katero prepriča, da ji je poslal tudi omoč škop in pesem — oboje je seveda Cvetkov dar. Da je ljubavna zmeda še večja, se zaplete vzporedno še plemič Lukec v dejanje. Ob svoji ljubezni do mlajše sestre Bože vidi marsikaj, česar v resnici ni, in s svojimi razkritji vznemiri dobrodušnega očeta zdravnika, ki se vrnil in pove, da je ta čes govoril s trgovcem Stiskačem ter obljubil Rožo njegovemu sinu, ki se vrne iz Neapolja kot dedič bogate zapuščine, ki mu jo je volil umrla sestra. Stiskač se je tudi srečal z navideznim plemičem Kljukcem, spoznal v njem svojega sina, mu povedal, da mu je izbral nevesto, ki se je pa sin brani, češ da je že poročen. Iz laži gre v laž, rešujoč se iz zadrege, a ga na koncu le zadrignejo, da ostane na cedilu in mora gledati dva srečna para — Cvetka z Rožo in Lukca z Božo...

To bi bil medel obris živahnega dejanja, ki se v komediji z vso znano Goldonijev besednostjo, kakršno pozna le pod južnim soncem, duhovito razvija. Igralci in igralki Rokodelskega odra so pod spretno režijo Cukotovo komedijo prav dobro uprizorili. Nemara bi bil še sam Goldoni zadovoljen z njimi ter jih angažiral za Medebachovo igralsko družino. Prav res. Obe sestri — Stipičeva kot Roža in Cankarjeva kot Boža — sta bili na verandi pravi Benetčanki, medtem ko je Roža s svojo hišno Golobičko (Kolombino) v maskah bila nekoliko

slabša. Golobička Marinškova je tudi na verandi boljše igrala. Pri njej bi želeli več prožnosti — prav tako kot pri njenem partnerju Tukačevem Pavlihu. Orednja oseba Kljukce je bil kar dovršen, čeprav nam je Accetto ljubši v starševskih vlogah, kot n. pr. v Firmi. Pirnatov Cvetko nam ostane v lepem spominu kot pravi tip boječega in obzirnega rokodelskega ljubimca, medtem ko bi moral njegov služabnik Gostinčarjev Lisjak biti na zunaj in na znotraj vse bolj lajški, da bi predstavljali pravega italijanskega — brighella. Zdel se nam je nekoliko preveč neokreten v svojem nastopu, čeprav je skušal podati živahnega pretkanca. Keržišnikov Stiskač je bil posrečen in prav tako tudi dobrodošni zdravnik računar, ki ga je življenjsko verno podal Rigler. Janežev plemič Lukec je bil za benetškega plemiča premirjen in v svoji igri ni prišel do prave veljave. Najbolj posrečen pa je bil epizodni trgovec vajenec — režiserjev Pepe. Omenjene pomanjkljivosti so pač le posledica hitre priprave in bodo gotovo pri reprizah odpadle.

Scenarija, ki jo je oskrbel g. Briški, nas je zopet presenetila. Nismo pričakovali, da bi Rokodelski oder zmogel kaj takega. Tako vidimo, da se to pozorišče, ki zasluzi vse priznanje in zanimanje, od predstave do predstave tudi tehnično za čuda lepo razvija.

Prikupen prizor na cesti

Reporter mora biti kajpada pravičen. Pravico ima, da javno zagodnja, če opazi kaj nevskega na mestnih ulicah ali n. pr. v tramvaju, ima pa tudi dolžnost, da pohvali, če je kaj hvale vrednega. Nekaj takega sem doživel včeraj zjutraj, ko sem hitel mimo vseučilišča in Glasbene Matice proti uredništvu. Pred matično trgovino sem zagledal gručo ljudi, ki so se etiskali pred vratmi kakor dobri romarji, ki čakajo na vrsto, da bodo šli okrog oltarja. Za sem hotel mimo, ko mi pravi notranji glas, da je treba postati in si zadevo ogledati. Kaj neki delijo v matični knjigarni? Opazil sem, da so bila vrata zaprta in da ljudje — bili so večinoma mladi — željno čakajo, da bodo prišli na vrsto.

Naj mi spoštovani bralci ne zamerijo, če povem, da sem pomislil najprej na pečene golobe ali kaj podobnega. Hotel sem se postaviti v vrsto, k sreči pa sem zagledal znanca, ki sem ga lahko zapu vprašal, za kaj gre.

»Duševna hrana!« mi je na kratko odgovoril. Duševna hrana, simfonični koncert...

Še enkrat sem premeril s pogledom gručo ljudi. Bilo jih je okrog petdeset in vedno so se prihajali drugi. Zgodaj so vstali in se postavili v vrsto pred matično knjigarno, da bi si zagotovili vstopnice. Postalo mi je jasno, da je najbrž že stiska za prostore v veliki unionski dvorani, kjer bodo izvajali 22. t. m. dela Puccinija, Webera, Čajkovskega in drugih. Prizor je bil prikupen; glasbeniki, ki imajo v Ljubljani toliko zvestih prištev, se ga bodo gotovo razveselili, čeprav bodo brali o njem samo v časopisu. Pač, v ponedeljek se bodo spet prepirali, da ima glasbena muza med nami veliko oboževalcev. Kako srečni bi bili drugi, recimo upadajoči umetniki, če bi doživeli kdaj na svojih razstavah podoben prizor: gručo ljudi, ki čakajo na vstopnice!

Odšel sem po ulici naprej in premišljeval o svojem odnosu do glasbe. Najbrž sem zardeval, ko sem se spomnil misli na pečene golobe ali kaj podobnega. V resnici bi moral vedeti, da gre za duševno hrano, če postajajo ljudje pred matično knjigarno. Da pa temu ni tako, je kriv sam mojster Marolt. Odkar me je prepričal, da nimam pojma o glasbi, ne hodim na koncerte in tudi ne pojem več. Zgodilo pa se je takole. Pred dolgimi leti, ko so še točili v unionski kleti izvrstno dolensko črtno in ko sem znal vse verzice, napisane po stenah na pamet, nas je bila velika miza v kotu in tudi mojster Marolt je prišel med nas. Razdirali smo vsele in tem je sledila pesem za pesmijo. Na svoj glas sem bil ponosen, čeprav nisem imel navade, da bi se hvalil z njim. Imel sem razloga, da sem mislil dobro o baritonu, ki je prihajal od srca: naslonil sem se na leseno zidno oblogo in sresonanč na omarač je dajala pravemu moškemu glasu neko posebno krepko moč. To mi je potrdilo prijateljevo vedenje, ki se je nagibal k meni in mi prav iz ust jemal melodijo. Pel sem prvi bas, o katerem se mi je vedno delo, da je vse prazno brez njega.

Na tistem sem mislil, da me bo Marolt odkril in povabil v svoj slovišni zbor. Zgodilo pa se je ravno nasprotno. Povedal mi je nekaj o slabem materialu in o nepravilni tehniki... To sem dobro vedel, da me ne bi vzel v zbor, če tudi bi se mu nudil. Krivice nisem čutil, razočaran pa sem le bil. Od tistih časov sem do glasbene muze zagrenjen.

»Za vedno zagrenjen?« sem pomislil. Ah, saj gre samo za poslušanje! Notranji glas mi je prigovarjal, da bi bilo vendarle zelo lepo sedeti spet med dobrimi ljudmi in poslušati Liszta, Puccinija, Čajkovskega... Vseakega kuhanja mora biti enkrat konec. Korak je postal neodločen, potem sem se obrnil in se vrnil. Postavil sem se na koncu gručice pred matično knjigarno. Medtem so že bila vrata odprta in tudi do vstopnice sem prišel. Sedaj se veselim večera... In to tem bolj, ker je bil dejansko zagrenjen samo moj odnos do petja, tu pa gre za simfonični koncert.

Krščanstvo - polnota resnice

Cerkev — tako nam je zadnjič povedal v svoji poslanici kardinal Cerejeira — je edini vir tiste duhovnosti, ki, oplemenitujeto človeško naravo, dviga človeka nad samega sebe in varuje človeško družbo in njeno kulturo, da ne propade.

Toda kaj je prav za prav Cerkev, katoliška Cerkev, se sprašuje kardinal in daje odgovor, ki nas zanaša po svoji globini in širini. Mnogi razumejo katolištvo zgolj negativno kot posebno veroizpoved zvržen protestantske, pravoslavne itd. itd. Drugi vidijo v katoliški Cerkvi le trdno sklenjeno hierarhično organizacijo, ki ohranja »togo« doemo. Medtem ko eni izmed teh menijo, da je Cerkev s tem vklebila novega duha Evangelija v neznozne verige, jo drugi hvalijo, češ da je po svojem jasnem pravu in jekleni disciplini očistila krščanskega duha »orientalizma«. Po tem mnenju bi torej Cerkev bila stari meh, v katerega so vili novega vina... To gledanje je zmotno ali enostransko in negativno. Cerkev je treba gledati pozitivno.

Če razglabljamo Cerkev pozitivno, to je, kaj je, ne pa zgolj, kaj ni, se nam bo razodela kot polnota krščanstva. Krščanstvo v svojem totalnem razvitku, kot navzočnost učeločne Besede božje v svetu, kakor se glasi neka sodobna opredelitev. Lepo so vedno naglašali zlasti vzhodni bogoslovci to resnico po Pavlu. Cerkev je mistično telo Kristusovo na zemlji. Tudi Bossuet pravi jedrno: Cerkev je vse prešinjajoči, vse objemajoči, ne vse raztezajoči se Kristus. Po Cerki oblikuje Kristus vsakega človeka v podobo božjo, po Cerki ga iznova preraja, po Cerki venomer obnavlja človeško družbo, ki v njej po skrivnostnem delovanju in snovanju božjega Duha tudi v temnih in razburkanih dohah kličejo pod površjem semena bodočega vstajenja.

Beseda »katoliško« pomeni vesoljsko, to je tisto, kar vsebuje v sebi vse. Nič, kar je resnično človeškega v najboljšem pomenu, ni Cerki tuje, tako da bi mogla po besedi starega grškega modrijana reči o sebi: Nil humani a me alienum puto — vse je njeno, kar je dobrega, vzvišenejšega, idealnega v vsakem posamezniku, v vsakem narodu, v vsaki dobi, v sleherni kulturi. Katoliška Cerkev ne pomeni zgolj neke vere poleg drugih, marveč je vera v edinstvenem, vesoljskem in pravem smislu, po kateri je Kristus vpostavil pravo človečanstvo in ga skozi vse veke rešuje in odrešuje. Katoliška vera in katoliško občestvo — Cerkev — je končni cilj, h kateremu so bile usmerjene težnje vseh plemenitih duhov antike na zapadu in na vzhodu, ki so hrepeli po neznatem Bogu. Njo — Cerkev — kličejo tudi danes, ne da bi poznali njeno ime, vsi tisti, ki poznavaajo tragiko človeka, ki išče samega sebe, blodiijo v temi in megli, da bi našli pot odrešenja. In vsem tistim, ki so se borili in se še borijo proti nam, pa imajo na svojih zastavah zapisana gesla, ki govorijo o odrešenju človeštva, lahko zaključimo: Kar je resničnega v vaših stremeljih, je naše, katoliško, vaše je le to, kar ste sami na resnici izpačili. V svoji vsega obžalovanja vredni nemarnosti — pravi kardinal — so katoličani čestokrat dopuščali, da so jim ukredli najlepše dragulje iz zaklada katoliške vesoljske vere in resnice. Zato ne izostane kazneni mnog, ki so v Cerki, niso njeni, so kakor suha veja na drevesu, prazni izpovedovalci, pa ne izpolnjevajoči resnice, nosijo krščansko ime, so pa jalovi pacetovi; včasih celo živo bleščijo, so pa le sijajoči videz notranjega hiranja in umiranja.

Resnica je in bo ostala ta, da bo človeštvo le v katoliški Cerki in po njej doseglo cilj, h kateremu so usmerjali svoje korake, gnani od Duha, ki veje, kjer hoče, vsi najboljše od rane zarje človeške zgodovine do danes. Poslanstvo vesoljne Cerkve je, dovršiti človeštvo do ideala, ki presegga naravo. Pa Cerkev ne zasleduje samo tega nadnaravnega cilja, marveč brani in goji tudi vse naravne vrednote človekovega naravnostnega bitja in prizadevanja, na katerem se gradi izveličani, povišani in docela preobraženi človek in njegovo družabno življenje na zemlji v miru in ljubezni.

Tudi odkritosrčni, dobri kristjani ne znanjo vedno prav in do dna ceniti vrednosti svoje vere, njenih misterijev, ki razsvetljujejo človekovo življenje in mu šele dajejo pravi pomen. In se vselej ne zavedajo, kako vse objemajoča, vse vsebujoča je katoliška Cerkev, kako edino ona prav precenjuje vrednost in nevernost raznih idej in stvari, ker le ona ima pravo merilo vsega duhovnega življenja. Ona ve, da to, kar je koristno, ni zato že moralno, da to, čemur od časa do časa sledimo, ni zato že resnično in dobro, da zahteve po pravici in borba razredov zanj ne pomeni socialnega mira in blaga. Šele iz srca, iz žarišča prediščene osebnosti, ki po svoje učeločuje božjo Besedo, Sinu božjega, iz človeka, ki ga je osvobodila Resnica od zgoraj, prihaja mir, blagor, svoboda.

Tako zaključuje libzonski nadškof. ***

O zgodbi sem spregovoril samo v opravičilo, da nisem vedel, zakaj postajajo ljudje pred matično knjigarno, zlasti pa zaradi grešne misli na pečene golobe.

Izšla je te dni brošura:

Romunizem - njegov pravi obraz

Spisal jo je odlični poznavalec komunizma, njegovih ciljev in njegove taktike. — V knjigi je razkrinkano ozadje mednarodnega komunizma, kakor tudi pravi cilji

komunistične »Osvobodilne fronte«

Zlasti za izobraženca je knjiga pravi priročnik o vprašanju komunizma. — Brošura ima lično zunanjo opremo ter stane 4 lire. Dobi se po vseh knjigarnah in pri prodajalcih listov.

Modni prerez ljubljanskega promenadnega leva

Včasih smo govorili o norostih, pretiranostih in o iznadljivosti ženske mode. Tudi danes pade nešteto besed pohvale in graje. Skoraj vsi pa so si edini v tem, da današnja ženska moda dikтира čas in njegove zahteve so predvsem merodajne pri izbiri modnih krojev. Vsak letni čas pa je prav tako tudi za moške nudil bogato izbiro, čeprav je v glavnem veljalo načelo, da je moška moda stalnejša od ženske in da se moški ne smejejo v tolikšni meri prepustiti samovoljnosti modnih diktatorjev. Drži, da so moški bili vedno solidno napravljeni in da se posamezni sloji med seboj niso mnogo ločili.

Zadnji časi pa so tudi med moškimi napravili precejšnjo revolucijo. Nekateri, večinoma mlajši, so zapustili in se odrekli starim, preizkušenim načelom in se pod vplivom iz tujine uvoženih modnih revij osamosvojili. K sreči so ostali osamljeni in zato njihova »splendid isolation« toliko bolj bode v oč. Ogledimo si takega modnega sužnja!

Kar pri glavi začnimo: kakšna je njena notranjost, žal ne moremo presoditi, kajti ni nam dano, da bi skozi izdatno grivo dolgih las, lepo namazanih in odišavljenih mogli prodreti v njegove možganske celice. Lasje so poleg vsega še skrbno počesani in le drobni prameni uhajajo izpod klobuka, ki je poglavje zase. Je zelo širok, močno povezan na glavo, do potankosti pravilno izoblikovan, v splošnem iz trde klobučevine, tako da je manevriranje z njim zelo olajšano. Njegov lastnik vam zna postreči s celo serijo pozdravov — seveda je odkrivanje spet odvisno od osebe, ki jo pozdravi: če ima namen izkazati dostojno čast dobri znanji njegovih let, bo seveda pozdravil tako milosrdniško in nežno kakor nekoč Don Juan; če sreča starejšo osebo, morda očetovega znanca ali materino prijateljico, se bo potrudil, da bo dokazal vso upravičenost mnenja, da je dobro vzgojen. Včasih, zlasti če je v intenzivnejši

družbi, vas bo enostavno prezrl ali pa buljil ravno v nasprotno smer.

Pod glavo ima vrat, obdan z ovratnikom kratkih konic, trdno zapet, tako da komaj diha; morda je to neke vrste tortura, ki jo doprinaša za svoje brezskrbno in »žičarsko« življenje. Okrog vratu ima lepo kravato zadnje modne barve, ki pa se mora ujemati z barvo obleke.

Potem pride suknjič. Običajno je precej izrezan, v glavnem enotne barve — tu pa vidite vse-mogoče odtenke od svetlozelene, modre, rjavkaste pa do umerjene sive. Mora biti zelo, zelo dolg. Navadno vzamejo dolžino zanj tako, da spustijo roke navzdol, skrijejo prste in rob suknjiča mora pasti v žleb skrčenih prstov. Nek šaljivec je zadnjič pripomnil, da si dajo delati tako dolge suknjiče zato, ker je to tako ekonomično, kajti te suknjiče bodo njih sinovi nosili kot suknje. Brez dvoma ne sme manjkati lepo odišavljenega robčka v prsnem žepu.

Hlače so silno ozke že v pasu, a na ozkosti pridobivajo, čim bolj se bližajo čevljem. Širina hlačnic ob čevljih — vsaj tako so me poučili — se vrti med 22—25 cm. Hlačni rob pa je zelo širok, ali pa ga sploh ni. V obeh primerih se mora trdno prijeti čevljev. Bajje morajo najprej sleči nogavice, da lahko hlače s pomočjo zajca — včasih so ga rabili samo za škornje — slečejo.

Zdaj jih seveda zebe, ker je mraz, zato nosijo široke suknje, ki pa nimajo svojih posebnosti. V tem se pa še vidi odlična beseda staršev, da s suknjo ni mogoče tako šariti kakor z obleko.

Taki so in malo jih je. Večinoma se drže bolj zaključenih družb, skrbijo za družabnost s prijanejem popoldanskih zabav, sede po slaščičarnah in kavarnah, hodijo v kino po 8 ali 9 lir — vedno v konvojih, kar se razume samo po sebi — in na promenadi paradijajo s prikolicami. Sicer niso nevarni, kajti njihovo zanemarjanje duha se bliža vrhuncu in poznajo samo eno vodilo: danes smo, kaj bo jutri, pa res ni važno.

KULTURNI OBZORNIK

Komunizem - njegov pravi obraz

Spisal Primož Ločnik; izdal in založil »Slovenec«; str. 88.

Serijski člankov, ki jih je »Slovenec« navadno na tretji strani objavljati o komunizmu, njegovi vsebini, njegovih ciljih in njegovi taktiki, je izšla sedaj preurejena in dopolnjena v lični knjižnici z naslovom »Komunizem — njegov pravi obraz«.

Vprašanje komunizma je tu zajeto pod šestimi vidiki, in sicer je podan najprej zgodovinski in predvsem vsebinski oris komunizma, nato njegova propagandna in privlačevalna moč, ki jo ima zlasti na delavske množice, potem organizacija in taktika komunizma, še dalje odnosi med krščanstvom in komunizmom ter zlasti med komunisti in katoličani, nato razmerje komunizma do drugih naziranj in končno bodočnost komunizma.

Pri podajanju vsebinske plat komunizma se omeji avtor na bistvene poteze, ki si jih je Marxov komunizem vedno lastil in si jih še lasti, namreč na materializem ter na borbeni ateizem. Čeprav komunisti zatrjujejo, da njihov materializem ni navadni materializem, temveč »dialektični materializem«, je vendar popolnoma resnično, da je dialektični materializem pravi in pristni surovi materializem. Marx mu je sicer hotel dati nek znanstven značaj in je zato združil hegelijanstvo ter Feuerbachov materializem, to pa samo zato, ker je hotel najti za svoje surove materialistične cilje bolj gibljiv in bolj dostojen zunanji izraz. Že njemu je bil komunizem brez borbenega brezboštva nemogoč. Bistveno za komunizem se mu je zdelo brezboštvo. Še bolj je stopnjeval to njegovo sovraštvo do duhovnosti, zlasti verske, Lenin, ki mu je ateizem pomenil za komunistični program ne samo bistveno točko, temveč celo najvaž-

nejšo stvar. V tem oziru je komunizem res nekaj satanizem, ki se je v sedanjih prilikah izrazil zelo značilno tudi na Slovenskem. Ta dialektični materializem, ki skuša vanj komunistični nauk zagrniti svoje surove materialistično naziranje, je kajpak sam s seboj v velikem nasprotju in ga je z znanstvenih vidikov kaj hitro mogoče ovreči.

Ker je komunizem materializem, zato ne pozna nobene morale. Že Marx se je rogat vsaki morali. »Morala je iznajdba kapitalistov«, je dejal. Govorjenje o pravici ali o krivici mu je bila največja neumnost. Po isti poti je šel za njim Lenin, po isti poti hodi tudi zdaj Stalin. Odtod vsi umori, odtod verolomnosti, kršitve pogodb in obljub, odtod vsi zločini. Kajti dobro za komunizem je le to, kar služi komunizmu; kar komunizmu ne godi, je zlo. To je vsa morala komunistov in komunizma.

V poglavju »Kaj vabi ljudi v komunizem« analizira pisec vse tiste čiline, ki vplivajo zlasti na nižje sloje, pa tudi na izobraženstvo, da se oklepa na komunističnega programa. Prvi činilec so velike, a slepote obljube komunizma. Komunisti obljubljajo proletarec pa tudi drugim raj na zemlji, to je, obljubljajo jim, da bodo v komunistični družbi lahko ustreli vsem svojim težnjam po udobnem in lepem življenju. Naslednji činilec, ki vabi ljudi v komunizem, ali bolje, jih lovi, je mogočna komunistična propaganda, ki jo je razvila osrednja komunistična mednarodna organizacija, Kominterni. Pisec podaja tukaj oris te propagande, ki je naravnost satanska. Veliki obeti, ki jih komunizem nudi ljudem, seveda prinašajo prevaro. Toda človek hrepeni po odrešenju in se da hitro zamamiti po slepih obljubah. Na konkretnih zgledih pisec dokazuje, kako so ti obeti le gole prevare, tako prevara o komunističnem raju v Rusiji, kakor prevara o proletarski diktaturi, o brezrazredni družbi. Prikazuje pa grenko resnico, da bodo v komunistični družbi gospodovali pač drugi, delavci pa postali sužnji ter morali opravljati prisilno delo v bedi, ki je večja kakor drugje. Zlasti pa je grenka prevara o »boku« —

števiki v komunistični družbi. Še tiste sreče, ki jo more človek sicer doseči, komunizem delavca oropa ali mu jo uniči. V komunistični družbi ni ne družinske sreče, ne sreče, ki jo daje človeku mirni domek in nekaj lastnine, ne sreče, ki jo daje človeku verske skrivnosti in ga polnijo s tihim blaženstvom. Skratka, v komunistični družbi je posameznik oropan vsega, vse pa pomeni le družba. To je osebnost v komunizmu, to svoboda, to komunistični raj. Posebej se pomudi pisec tudi ob vprašanju žensk med komunisti, zlasti takih žensk, ki se zdijo, da imajo še nekaj vere.

Moč komunizma pa vendarle izhaja iz njegove organizirane sile. Vsi varljivji obeti komunizma ne bi toliko zmogli, če ne bi bil komunizem organizirana sila. Odtod komunistično geslo: »Proletari vseh dežel, združite se!« Pisec podrobno razloži, kako je ta organizacija zgrajena. Ustavi se pa posebej ob zadržanju nekaterih maloštevilnih katoličanov ali quasi — katoličanov; ko se je namreč osnovala pri nas Katoliška akcija, so ti kritizirali, češ, Katoliška akcija ne sme biti organizirana, ampak mora biti samo gibanje; duh, ne forma. To zadržanje pisec oboja kot skrajno škodljivo in nepišlohološko. Z organizacijo pa združuje komunizem tudi do skrajnosti prevečeno taktiko, ki se ravna po načelu, da je vse dobro, vse dovoljeno, kar služi komunizmu. Prav tej taktiki se mora komunizem zahvaliti, da si je dobil pristaje tudi med dobromislilci. V začetku je bil komunizem nasilen, potem pa je svoje nasilnost skril ter se naredil lepega, da se je pozneje spet lažje izdivjal. Komunist obleče talar, če treba, da more med katoličani širiti komunizem. Če je treba, se tudi hlina, da je zapustil svoje brezbožne in materialistične cilje. Toda dejansko je to samo taktika, ki naj preslepi ljudi in jih ujame v mreže komunizma. Cilji komunizma so še vedno taki kot so bili, materialistični, revolucionarni in brezbožni.

Zato sta si krščanstvo in komunizem nespravljiva nasprotnika, saj komunizem uči materializma, krščanstvo pa materializem zanika; komu-

nizmu je človek le žival, krščanstvo pa vidi v njem tudi duha, komunizmu je človek le »homo oeconomicus«, krščanstvu je človek predvsem »homo religiosus«. Sredine med krščanstvom in komunizmom ni. Zato toliko bolj naivni tisti maloštevilni katoličani, ki še niso spregledali in ki še vedno naivno mislijo na neko spravo med komunizmom in katolicizmom. Seveda ta najvnost ni več naivnost, temveč že pomeni nekaj drugega. S tega stališča je treba zreti na vprašanje »ponujane« roke. Komunisti namreč še danes ponujajo katoličanom roko za skupno delo, a samo zato, da lažje dosega svoje brezbožne cilje in da polove katoličane v svoje mreže. Zato s komunisti nobene skupnosti.

Komunizem je otrok svobodomiselnosti. Marxu je pripravilo pot svobodomiselnost in zlasti svobodomiselna inteligenca. Dokler torej ne bo obnova na tem področju, se ne smemo čuditi, da so skoraj praviloma sinovi svobodomiselnih očetov zadržani v komunizmu.

In bodočnost? Govorjenje o spremembi komunističnih ciljev je le prevara. Komunizem spreminja taktiko, a ne bistva. Strahopetno nedoslednost zagrešajo oni, ki mislijo, da morajo s komunisti tuliti, da si rešijo svojo kožo. Komunizem ne bo zmagal, če se postavimo v borbo proti njemu. Fizični boj je potreben, še bolj potrebna pa je notranja obnova ter zlasti izboljšanje socialnih razmer za katoličane pa predvsem izgradnja katoliške akcije, ki je na duhovnem področju najboljša orožje proti komunizmu.

Vse te misli razvija v klasičnem slogu Primož Ločnik ter podaja s tem doslej gotovo najboljši oris komunizma, njegovega nauka, njegovih ciljev in njegove taktike.

Knjiga ima lično zunanjo opremo ter stane 4 lire. Če bi kdo iz slabega papirja ter iz slabe vezave sklepal na vsebino, bi se gotovo motil. Vsebina je podana klasično, tehno in v prijetnem ter lahkem slogu. Naj bi segel po njej sleherni slovenski izobraženec!

Drobne novice

Koledar

Nedelja, 21. svečana: 1. predpostna nedelja; Irena, devica; Feliks, škof in mučenec.
Ponedeljek, 22. svečana: Petrov stol v An-
hohiji; Marjeta Kort, spokornica.
Torek, 23. svečana: Peter Damijan, škof in
cerkveni učenik; Romana, devica; Siren, muč.

Novi grobovi

† Andrej Pristov. V Ljubljani je v 74. letu
umrl g. Andrej Pristov — nadzornik telegrafskih
linij v pokopju. Blagega rajnega bodo pokopali v
nedeljo, dne 21. svečana ob 4. popoldne iz kapele
sv. Andreja na Zalah.

† Anton Krmeč. Umrl je 1. svečana g. Anton
Krmeč, star 21 let. Ohranimo ga v lepem spominu.

† Stefan Breznik. Umrl je v Berlinu 5. sve-
čana g. Stefan Breznik, posestnik in gostilničar v
Pliberku na Koroškem. Pokojni je bil kot zave-
den in katoliški Slovenec daleč naokrog znana
osebnost. Zapušča poleg žalujčih vdove 6 otrok.
Vsi znanci in prijatelji ga bodo ohranili v bla-
gem spominu.

Najrajnim sveti Večna Luč! Vsem njihovim
dragim naše iskreno sožalje!

Kdor je bral »Slovenčev« članke
s podpisom —d.—, ta bo z velikim
zanimanjem segel po knjigi

KOMUNIZEM — Njegov pravi obraz

Cena knjigi je 4 lire. — Dobi se v
knjigarnah in pri prodajalcih listov.

— Ordinacije v stolnici. Danes, 21. februarja,
bo ob 7. zjutraj v stolnici podelil prevzvišeni g. škof
subdiakon 24. klerikom.

— Sv. maša zadušnica za pokojnim V. P.
Firsovom se bo brala v pravoslavni cerkvi
sv. Cirila in Metoda v nedeljo, 21. t. m. ob 11
dopolodne. Vdova in sin pokojnega V. P. Firso-
va izražata zahvalo vsem prijateljem in znancem,
ki so rajnega spremlili na zadnji poti ali
sicer postili njegov spomin.

— Najlepše pozdrave iz mesta Friedrichstal —
Stargrad na Pomorjanskem pošiljajo svojim znancem
in prijateljem naslednji: Premru Franc, doma iz
Gruč 3, vodnik II. razreda, Novak Alojz, doma iz
Verzeja, vodnik II. razreda Gregurka Martin,
doma iz Vrhnik in Skale Franc iz Štor pri Celju.
Svojim dragim izrekajo tudi najlepšo zahvalo za
poslane zavojce. Istočasno so se imenovali naročili
na dnevno izdajo »Slovenca«.

Najbolj boste razveselili sebe in druge, če
kupite Gogoljevo »Ukrajinske povesti«!

— Obvestilo. Jezikovne šole posnete na gramofonske
plošče po metodi Linquafona so zopet pri-
peli v nekaj izvodih, in sicer za italijanski, angle-
ški in ruski jezik. — Opozorjamo goep. učitelje mo-
dernih jezikov, da si neobvezno ogledajo te učne
plošče, katere bi vam bile v veliko pomoč za pravi-
lno izgovorjavo in podučevanje. — Everest, Pre-
šernova ulica 44.

— »Supers čaj ustreza vaši želji po pravem
ruskem (kolonialnem) čaju.

— Barometer še vedno visok. V petek je
bilo po megli dopoldne lepo in sončno vreme.
Dosežen je bil popoldne dnevni temperaturni
maksimum +7,8°C, ko je bil prejšnji dan za
nekaj stopinj nižji. V soboto je bil jutranji
temperaturni minimum —4,5°C. Zjutraj nizka

Zbirka „Naša knjiga“

V torek i z i d e

znamenito delo francoskega pisatelja in letalca

Exupéryja:

Veter, pesek in zvezde

Prevedel Peter Kosem

Naročniki naj knjigo od torke naprej
dvignejo v naši knjigarni

Zal. Naša knjiga

Ljudska knjigarna

v Ljubljani, Pred školišjo šte. 5

megla. Barometer je od petka do sobote zju-
traj nekoliko padel in je bilo stanje 776,4 mm.
— Tekmovalcem za knjižne nagrade, ki jih
bo 15. marca določil zbir za pravilno rešitev
nagradne uganke v letošnji »Družinski prati-
ke«, svetujemo, naj zaradi prihranka na pošti-
nini pošiljajo rešitve v skupinah v enem za-
vitku. Priložiti pa je treba za vsak naslov od-
govarjajoči nagradni kupon. Kdor še ni kupil
»Družinske pratike«, si jo še lahko preskrbi do
konca februarja.

Poznati podli komunizem, njegov nauk, nje-
gove cilje in taktiko, je nujnost časa.
Vse to nam nudi v klasičnem slogu

brošura

KOMUNIZEM — Njegov pravi obraz

— Prvi letošnji komet, ki sta ga v decem-
bru 1942 med seboj neodvisno odkrili zvezdar-
na Harvard College Observatory v Cambridgeu
(USA) in zvezdarna v Königsbergu, se že po-

Iz dela in življenja - od tu in tam

Z Gorenjskega

Odlikovanja in postavitve železniških usluž-
bencev. Pred nedavnim so bili na Jesenicah na
posebni slovesnosti odlikovani naslednji usluž-
benici prometnega urada državne železnice: An-
ton Klingenhöck, železniški inšpektor na Jeseni-
cah, Alfred Torker, železniški inšpektor in pred-
stojnik v St. Vidu-Višmarje in Heinz Köpke,
železniški tajnik in predstojnik v Hrušici. Postav-
ljeni pa so bili: Primož Felsner, predstojnik v
Kranjski gori za progovnega mojstra, prav tako
sta bila za progovne mojstre postavljena Ivan
Kampelj, predstojnik v Boh. Bistrici in Otmar
Koller, predstojnik v Kranju. Ambrož Wöltsch
na Jesenicah je bil imenovan za sprevednika vla-
kov, Anton Wagner za vlakovodjo, prevzela v
uradniški stalež in postavljena za sprevednika
vlakov sta bila Jožef Einberger in Heinrich Wei-
ser, za kretničarja je bil postavljen Franc Hac.
Uradni predstojnik prometnega urada železniški
svetnik Jožef Dulpinger je odlikovancem čestital
v nagovoru.

Na Brezjah je bilo v nedeljo zborovanje, ki se
ga je udeležilo blizu 200 članov. Krajevni skupin-
ski vodja Rindler je z navdušujočimi besedami opi-
sal gigantsko borbo nemškega naroda za bodo-
nost Evrope, borbo, katere sad bodo uživala tudi
bodoča pokolenja iz Brezij, Mošenj, Leš in Ljub-
nega.

Zborovanje kmetov. V šoli v Komendi je bilo
onj dan zborovanje kmetov. Kot govornik je na-
stopil okrožni kmečki vodja inž. Lipseher, ki je
pozival zborovalce k čim večji proizvodnji.

V Litiji je 6. t. m. bilo sklicano zborovanje,
na katerem je nastopil kot govornik okrožni vo-
dja Piltz iz Kamnika. Poveljeval je junaki boji na
vzhodu, ki v zgodovini nima primere. Naslednji
dan je okrožni vodja govoril še v Kresnicah.

Kamniško žemstvo na tečaju v Gozd-Martuljku.
Pred kratkim je bilo okrožno šolanje v stranko vpisane-
ga žemstva iz kamniškega okrožja v pokraj-
ski šoli v Gozdu-Martuljku. Tega tečaja so se
udeležili voditelji krajevnih skupin in voditelji
odsekov za prosveto ter sodelavci pri okrožnem
vodstvu žemstva. Na tečaju so bila številna preda-
vanja.

Zivljenje in smrt v Medvodah. V Medvodah je
bilo v minulem letu veega skupaj 76 rojstev, med
temi 37 dečkov in deklic. V vsem letu je umrlo le
37 domačinov, torej polovico manj kakor se jih je
rodilo. Sklenjenih je bilo 25 porok.

S Spodnjega Štajerskega

Razvoj ljudskih knjižnic na Spodnjem Štajer-
skem. Konec februarja lani je začel štajerski urad
za ljudske knjižnice v zvezi z uradom za ljudsko
prosveto pri štajerski domovinski zvezi po skrb-
nem načrtu urejati nemške ljudske knjižnice na
Spodnjem Štajerskem. Po enoletnem delu je že ure-
jenih 225 knjižnic v občinah vseh šestih spodnje-
štajerskih okrožjih. S tem je opravljeno prvo ob-
dobje dela za ljudsko prosveto. Veega skupaj je
urad za ljudske knjižnice poslal lani 40.000 zvez-
kov, prirejenih za knjižnice in opremljenih s kar-
totekami in drugimi knjižničnimi potrebščinami na
Spodnje Štajersko. Sredstva za to je dal šel civilne
uprave, hkrati pa je posredništvo za nemške knjiž-
nice v zamejstvu darovalo Spodnještajerski 20.000
izbranih knjig. Število posameznim občinam dode-
ljenih knjig se je seveda ravnalo po številu pre-
bivalstva. Mariborska mestna knjižnica je bila na
primer lani oktobra odprta in je prejela 5000
zvezkov, sedaj je dosegla že 5700 zvezkov, v marcu
pa bo narasla še za 1000 zvezkov. Celje prejme
4500, Ptuj pa 3500 zvezkov. Druge občine premo-
rejo v svojih knjižnicah od 100 do 600 knjig. Po-
veod so te knjige le temelj, ki se bo v prihodnjih

slavlja od nas in odhaja morda za vedno v
neizmerni svetovni prostor. Nekaj dni ga bo še
videti v ozvezdju Velikega voza, celo s prostim
očesom, gotovo pa že z manjšim ročnim daljno-
gledom. Motila bo sprva le lunina svetloba po
polni luni. Ta kometa ni posebno izredna pri-
kazen. Kaže se nam kot meglica s svetlejšim
jedrom, ki je naraslo v svetlosti do sedme ve-
likosti. Komet je razvil tudi rep, ki je bil dolg
nad 7 stopinj, kar pomeni v razdalji od zem-
lje za časa prihelja (prisončja) nad 8 mili-
onov km, pa z manjšimi pripomočki ga ni bilo
videti. Fotografija ga je jasno pokazala. Je
razcepljen na dvoje in nitkasto razpreden. Dne
6. februarja je komet dosegel najmanjšo raz-
daljo od sonca in zemlje, od sonca 207 milio-
nov km, od zemlje 34 milijonov. Ti podatki so
posneti iz poročila vatikanske zvezdarne. Bil
nam je torej bližji kakor Venera v svoji naj-
manjši razdalji od zemlje. Iz megličaste oblike
v tej razdalji moramo sklepati, iz kako tenke
tvarine so kometi. Kometova pot gre zdaj, do
1. marca blizu nad sprednjo spodnjo zvezdo
preko četverokotnika Velikega voza. Pozneje
ga bodo mogli zasledovati le večji daljnogledi.

— Nesreče na deželi. Vladimir Čuden, 15-
letni zidarjev sinček, si je pri padcu na Do-
brovi zlomil desnico. — V Trebnjem je na ce-
sti padel in si zlomil desnico posestnikov sin,
28 letni Ivan Anželj.

BERITE IN SIRITE »SLOVENCA«!

Iz Hrvaške

letih še povečal. Prav tako bo tudi število knjižnic
na Spodnjem Štajerskem še povečano, dokler ne bo
zadnja vas premogla svoje knjižnice. Pri ureditvi
knjižnic so vse občine pazile, da uredijo knjižnične
prostore prijazno in smoteno. Pri izbiri knjig je
bila odločilna narodnostna vzgoja. Knjige v teh
knjižnicah se lahko dele v štiri skupine: 1. pesni-
ške zbirke; 2. dobro pripovedništvo; 3. jezikovno
neoporečni sodobni romani in 4. strokovna litera-
tura in poljudno znanstvo iz vseh strok.

Matura na gimnaziji v Mariboru. Na takoime-
novani Kermstockovi višji šoli v Mariboru so imeli
12. matura pod predsedstvom višjega šolskega svet-
nika Greila. Maturu so napravili naslednji: Ot-
mar Bein, Bokzanin Witold, Brisnik Valter, Der-
moutz Edita, Felber Ilse, Hofstätter Oskar, Krau-
tinger Otto, Nachtigal Charlotta, Neger Eleonora,
Wolf Max, Serer Elfrida, Solgar Ana, Štampah
Margareta, Ternik Irma, Thalman Gerhard, Wies-
thaler Franz, Wresener Ana.

Imenovanje dveh vladnih svetnikov. Vladni
asessor dr. Albert Fallner pri uradu deželnega
sveta v Celju in vladni asessor dr. Edwin We-
nigerholz pri uradu deželnega sveta v Mari-
boru sta bila imenovana vladnim svetnikom.

Zivljenje in smrt v Spodnjem Dravogradu.
V lanskem letu se je v občini rodilo 85 otrok.
Umrlo pa je 45 oseb.

Najlepše razvedrilo je lepa knjiga! Zato
kupite Gogoljevo »Ukrajinske povesti«!

Iz Hrvaške

Najstarejši hrvaški vinogradnik. Dne 2. fe-
bruarja je praznoval v Krapini 80 letnico rojstva
profesor Ivan Radič, najstarejši hrvaški vinograd-
nik in sadjar. Profesor Radič ima za razvoj hrva-
škega vinogradništva in sadjarstva velike zasluge
ter je obo panogi narodnega gospodarstva stalno
pospeševal s številnimi strokovnimi spisi ter s
praktičnim udejstvom.

Dvajsetletnica Matice hrvaških gledaliških
igralcev. Dne 1. marca bo v Zagrebu slavila dvaj-
setletnico svojega udejstovanja tamošnje Maticе
hrvaških gledaliških igralcev.

Nabiralna akcija v Varaždinu. Do 1. februarja
t. l. so v Varaždinu nabrali 255.000 kun za hrva-
sko zimo pomoč.

Zanimiva poroka v Sarajevu. V Sarajevu je
bila pred kratkim zanimiva poroka. Pred oltar
sta stopila 103 leta stari ženin in 50 let stara ne-
vesta. Zenin se je tokrat poročil v tretji ter je
imel v dosedanjih dveh zakonih 22 otrok.

Za regulacijo Neretve so lansko leto porabili
v NDH 30.802.500 kun.

Daruvarska hranilnica (štedionica) d. d. v
Daruvarju je po odobritvi hrvaškega finančnega
ministrstva stopila v izvenkonkurzno likvidacijo.

Novo občine. Notranji minister NDH je s svojo
naredbo ukinil upravno občino Vojkovec v kri-
ževskem okraju ter je namesto prejšnje občine
ustanovil novi upravni občin Carevdar in Glogov-
nica.

Materska zaštita. Med zastopniki NDH in
Nemčijo je bil podpisan sporazum, po katerem uži-
vajo vso zaščito, ki jo nudi nemškim materam nem-
ška zakonodaja tudi tiste hrvaške matere in žene,
ki so zaposlene v Nemčiji.

Hrvaško zastopstvo v Sofiji. Pred dnevi je
odpotovala v Sofijo delegacija hrvaške vlade, ki bo
v bolgarski prestolnici podpisala z bolgarskim zu-
nanjim ministrom pogodbo o podeljevanju pravne
pomoči med obema državama.

Diplome staršem padlih hrvaških pristo-
volcev. Prejšnjo nedeljo je v Zagrebu tamoš-
nji nemški vojaški poveljnik general Kossack

razdelil Hitlerjeve diplome med starše padlih

hrvaških pristovolcev na vzhodnem bojišču.
Mednarodna razstava pedagoških knjig v Sofiji.
Predsednik bolgarskega učiteljskega združenja,
profesor Konzulov, je 30. januarja odprl v Sofiji
mednarodno razstavo pedagoških knjig, ki so jih
dosedaj izdale države, katere so med seboj ideolo-
ško in vojaško povezane v borbi proti boljševizmu.
Na razstavi je zastopana tudi DNH predvsem z
deli, katerih vzgojna tendenca temelji na osnovah
državnega nacionalizma.

Iz Srbije

Zanimiva športna prireditve v Belgradu. Bel-
grajsko dnevno in športno časopisje poroča o za-
nimivi smuški tekmi, ki je bila dne 17. januarja v
Rakovici pri Belgradu. Tekme se je udeležil tudi
Slovenec invalid Anton Grošelj, ki je bil rojen
leta 1919 na Jesenicah ter je bil dalj časa tudi
zaposlen pri KID. V zgodnji mladosti je že izgubil
levo roko. Pred leti se je s svojo materjo preselil
v Kamenico odnosno Krupanj, nato v Valjevo in
končno v Beograd, kjer ima sedaj službo. Ze doma
se je zelo zanimal za šport ter se je predvsem
udeleževal v nogometu. Prosti čas je uporabljal
tudi za smučanje. V Belgradu je pred kratkim na-
stopil v športnem klubu SK 1913 (v prejšnji Jugos-
laviji) ter se je zelo izkazal kot metleč kopja.
Dne 17. januarja letošnjega leta se je v Rakovici
pri smučarskih tekmah pridružil tudi ostalim tek-
movalcem, med katerimi je bilo več seniorjev,
pravih in dobrih smučarjev. Med drugimi sta na-
stopila tudi Slovenca brata Kavčič in poleg njih
še Zlatnar, prav tako Slovenec. Od Srbov so bili
znani smučarji Kandič in drugi. Največ izgledov
na uspeh je imel Kandič. Toda rezultat je prinesel
vsem veliko presenečenje, ker je enoroki Slove-
nec Grošelj s svojo lepo stilsko vožnjo potolkel
vse ostale tekmovalce. Grošelj je namreč tekmo-
valno progo, dolgo 800 m, prevozil v 55,1 sekundi
in je prišel prvi na cilj. Vsi ostali tekmovalci in
številni gledalci so simpatičnemu slovenskemu
športniku, ki je na tej tekmi odnesel prvo zmago,
pridrdili tople ovacije.

Smrt dveh ugodnih Valječanov. Belgrajsko
časopisje poroča, da sta meseca januarja umrli v
Valjevu tamošnji restavratore in bivši podžupan
Mihajlo Matić ter tamošnji veletrgovec in izvoznik
Dragan Korač. Oba sta bila velika dobrotnika ta-
mošnje slovenske kolonije, kateri sta vedno oče-
tovsky pomagala ter jo tudi gmotno podpirala.
Več Slovencev sta spravila tudi v razne službe,
kjer so sedaj preskrbljeni s svojimi družinami.

Aprovizacija po posameznih srbskih mestih.
Aprovizacija po posameznih srbskih mestih in
večjih krajih, se je v zadnjem času nekoliko zbol-
jšala ter tudi redneje posluje. Tako so n. pr. v ve-
čini srbskih mest delili za mesec januar in febru-
arini srbskih mest delili za mesec januar in februar
na osebo po 6 kg koroze po 6 dinarjev za kg.
Sladkorja so dobili za januar 300 g. Njegova cena
je 43 dinarjev za kg v kockah, odnosno 41 za
sipo. Olje je po 70 dinarjev. Ljudje so ga dobili
po 100 g. Istočasno je aprovizacija delila tudi po
100 g mila, 100 g pralnih praškov. Soli so pa dobili
po 750 g na osebo. Ponekod so pričeli ta mesec
deliti tudi meso, in sicer po 200 g na osebo.

Nova tobačne nakaznice. Srbska monopolna
uprava je nanovo uredila prodajo tobaka med ka-
dilec. V Srbiji so dobili za mesec januar tobačne
nakaznice moški od 20. leta starosti naprej, žens-
ke pa od 25. leta, če so res kadilke in so oblasti
mogle predložiti tozadevno potrdilo pristojne ob-
čine. Kadilci so dobili tobak za cel mesec, in sicer
10 zavitek cigaret ali pa 10 zavitek rezanega
tobaka.

Sportno udejstvanje v Valjevu. Kakor ostala
srbska pokrajinska mesta, je tudi Valjevo v šport-
nem pogledu precej razgibano. Mladina goji vse
vrste športa. Največ ljubiteljev ima nogomet. Pa
tudi boks je zelo priljubljen, posebno, odkar je
prišel v Valjevo nastopati Panta Mitrovič, ki je
bil pred vojno zaposlen v Sloveniji ter je služil
najprej v Celju, nato pa na Jesenicah pri Kranjski
industrijski družbi. V Valjevu je nastopil že ponov-
no pri boksarskih tekmah ter je premagal več
belgrajskih profesionalnih boksarjev, kakor Šišića
in Manojlovića.

Preselitev. Pred kratkim se je slovenska ko-
lonija v Valjevu pomnožila za nekaj članov. Iz
Kosjerića se je namreč preselil v Valjevo učitelj
Jernej Crnko iz Ruš z ženo Zofijo in sinovima
Mladenom in Jernejem. Z njim je prišel tudi
njegov stric Anton Novak, ki je star nad 80 let
ter je sedaj najstarejši Slovenec v Valjevu. Prav
tako je prišel v Valjevo Kristijan Cergolj, ki je
bil zaposlen kot ključavničar v Kraljevu.

Samopreskrba Slovencev v Valjevu. Slovenska
kolonija v Valjevu je za svoje člane organizirala
skupno aprovizacijo, ki dobro funkcionira ter deli
med svoje člane vse blago in ostala živila, ki jih
je mogoče dobiti na nakaznice. S tem prihrani
ljudem precej časa, ker jim ni treba čakati na
blago v posameznih prodajalnah. Aprovizacija
namreč prevzame za svoje člane skupno vse blago
ter ga potem ona sama deli dalje. Tako je apro-
vizacija nabavila v mesecu decembru in januarju
za svoje člane večje količine usnja, sukanca in
nekaj tekstilnega blaga. Od živil je preskrbela za
svoje odjemalce 600 kg posušenih lis, 3000 kg
krompirja, 250 kg jabolk, 123 kg meze, 100 kg
masti ter po 65 kg mila in pralnih praškov. Mesa
je imela na razpolago za svoje člane okoli 200 kg.
Vrednost nakupljenega in razdeljenega blaga pre-
sega 293.000 dinarjev. Aprovizacija prevzema za
svoje člane kadilce tudi ves tobak, ki ga dobe na
nakaznice.

Drobna ljubljanska kronika

— Sobotni živilski trg. Podjetne branjeve na
Vodnikovem živilskem trgu zdaj, ko se
je dan že precej podaljšal, pričenoja z ure-
jevanjem svojih zalog na stojnicah že pre-
cej poprej, kakor pa so imele navado v po-
zni in hudi zimi. Zivljenje na trgu pa še
vedno oživi lele okoli devetih. Sobotni ži-
vilski trg je bil navaden. Na veliko izbiro
je bilo goriljske ocvitke po maksimalnih
cena. Vsi prodajalci so danes imeli vzorno
napisane cene za vsako blago. Na izbiro so
bile v soboto na trgu lepe in sočne limone.
Popravljanje po pomaranšah se je pove-
čalo. Ljubljanski ljubijo ta lepi južni sad,
ki je zdaj najboljši. Vskladno se rad resnično
posladka z lepo in rdečo sicilijansko pomar-
rančo. Ker je bil zjutraj še primeren fe-
bruarski mrz, so trnovske pridelovalke
pripeljale in razpostavile svojo zelenjavo in
povrtnino v skrbno pokritih kosarjah. Tudi
okoliščine, zlasti iz okolice Dobruške ob-
čine, so prinesle na trg razne potrebščine.

Predavanje o higijeni in zdravju. Na
tretjem rednem predavanju za služkinje bo
predavala o zdravju in higijeni gospa dr.
Žitko Jozica in sicer danes, v nedeljo dne
21. febr. ob pol 5 popoldne v dvorani Po-
krajinske delavske zveze, Miklošičeva c. 22.
Vabijo se vse služkinje in tudi gospodinj-
e in drugi, da se take predavanja udeleže.
Vstop je brezplačen. Vabi odbor Sindikata
hišno gospodinjstevskih poslov.

Zahvala. Elizabetina in Vincencijeva kon-
ferenca v Trnovem se zahvalujeta g. Fran-
cu Leskovic za lir 100.— in družini Gomil-
šek-Škof za lir 100.—, ki sta jih darovali
konferenca mesta venca na grob + gosp.
Martina Humeka. Bog povrni!

Društvo »Dom slepih« v Ljubljani so da-
rovali: družina Capek in gospa Maruska

Gregorič namesto venca na krato pok. go-
spoda Martina Humeka, lir 150. Gospod Stra-
žisar Avgust, trgovina z železnico, Gospo-
darska cesta 2, lir 200. Plemeniti darova-
teljem najiskrenejša zahvala.

Opozorilo. Frančiškanski odbor obvešča
svoje občinstvo, da bo prva prihodnja preda-
vanja danes teden 28. februarja ob 5 po-
poldne in sicer bo uprizorjena veseligras-
ka »Ulca št. 13«. Vstopnice se bodo dobile od
četrtka, 25. febr. dalje v trgovini Štiglič.
Na to predstavo je danes opozorjamo in va-
himo k obilni udeležbi. — Frančiškanska
prosveta.

Danes ob 5 popoldne bodo dekleta Dekli-
škega doma M. Pomočnice, Karlovska c. 22,
ponovno uprizorila nad vse zanimivo igrjo
»Ljudmila«. Priporočamo, da si preskrbite
vstopnice pravočasno!

»Pričarani ženini«. burka v treh dejanjih,
bo uprizorjena danes, ob petih popoldne v
frančiškanski dvorani. Do solz se boste na-
smejali komičnim zapletenjem okoli ženina
iz Amerike, za katerega se poteguje ševčar
»Ulca št. 13«. Vstopnice se bodo dobile od
četrtka, 25. febr. dalje v trgovini Štiglič.
Na to predstavo je danes opozorjamo in va-
himo k obilni udeležbi. — Frančiškanska
prosveta.

Vsi novi naročniki »Knjižice« dobijo vse
letošnje številke, za nagrado pa še »Duhovni
koledarček 1943«, dokler ne poido. — Ljub-
ljanci! Naročite se na te lepe in cenene
Knjižice. Izhajajo vsak mesec. Naročnina
12 lir. Naslova sprejemajo župni uradi, se-
mostanski vratarji. Mladinska založba in
uprava na Rakovnici.

V veseligras »Laznivec«, ki je bil aplal
Goldoni, je glavni kveec mladost in ljube-

zen. Vsi, ki boste prišli gledati laši, verje-
mite mi, veseli boste odšli in povedali ti-
stim, ki še niso videli zaplete in razplete
laši. Kako! Kaj! Kje! ROKODELSKI oder.
Petarčkova 12. Goldoni: »LAZNIČKA«, ve-
seligras, danes popoldne ob 5. Poslušajte se
predpredaje dopoldne od 10 do 12 in dve uri
pred pričetkom. Društvena pisarna, Petarč-
kova 12-L, desno.

Ponesrečen v Ljubljani. Mizarjeva žena,
asistenta Ursula Kinarjeva se je močno vso-
kala v levici pri cepenju drv. — Zaseb-
nica, 85-letna Jozefa Blaznovska si je v sobi
pri padcu zlomila desno nogo. — Hud pes
je ugriznil Elizabeto Klavžerjevo, 24-letno
ženo zasebnega uradnika.

Gledališče

OPERA. Nedelja, 21. februarja ob 16:
»Thais«. Izv. Cene od 25 lir navzdol.
Ponedeljek, 22. februarja: zaprtje. — Torek,
23. februarja ob 17: »Janko in Metka«. Pre-
miera. Red premierski. — Sreda, 24. febr.
ob 17: »Bog iz seraja«. Red sreča.

J. Massenet: »Thais«. Opera v sedmih
aktih. Osebe: Athanael — Primožič, Nicolas
— Sladoljev, Palemon — Dolničar, suženj —
Gregorin, Thais — Heybalova, Krobila —
Mlejalova, Mirtala — Poljanarjeva, Albi-
na — Spanova, Solo plesalec Bravničar,
Applava, Remkarjeva. Kirbo in Pogacar.
Dirigent: N. Strlof, režiser: G. Debevec,
zborovodja: R. Simoniti, koreograf: inž. P.
Golovin, scenograf: A. Gerlovičeva, načrli
za kostume: J. Vilfanova.

DRAMA. Nedelja, 21. februarja ob 17:30:
»Ljubljano ga dajejo

MALI OGLASI

V malih oglasih velja pri izkazu službe vsaka beseda L. 0,30, pri ščitovanjskih
oglasih je beseda po L. 1,-, pri vseh ostalih malih oglasih pa je beseda po
L. 0,60. Davek se računa posebej. Male oglase je treba plačati takoj pri naročilu.

Službe

Istejo:

Perfektna kuharica

ki bi opravljala tudi dru-
ga hišna dela, želi službo
pri boljši družini. - Po-
nudbe na upr. »Slovenca«
pod »Pridna« št. 1136. a

Dekle

važena hišnih del, šivanja
in tudi nekoliko kuhe,
želi zaposlitve pri boljši
družini. Grem tudi za so-
barico. Ponudbe na upr.
»Slovenca« pod »Vestna«
št. 1147. a

Bolniška strežnica

zmožna samostojnega go-
spodinjstva išče primerno
službo. Opravljala bi tudi
druga lažja dela. Ponud-
be na upravo »Slov.« pod
»Strežnica« št. 1169. a

Službe

Dobe:

Perfektna kuharica

išče manjša, boljša dru-
žina v Ljubljani za ta-
koj ali pozneje. Ponudbe
upravi »Slov.« pod »Plača
in hrana dobra« št. 1137. b

Služkinjo

sprejem. Florijanska ul.
26-I. b

Pošteno služkinjo

iščem za vsa hišna in
vrgina dela, zmožna neko-
liko kuhe. Predstaviti se
je vsak dan do 1. marca
od 9-12 dop. Naslov v
upr. »Slov.« št. 1128. b

Kuharico

solidno dekle, iščem k
dvem odraslim osebam v
centru mesta. - Naslov v
upr. »Slov.« št. 1173. b

Tekstilnega strokovnjaka

iščem: poučeval bi teo-
rijo tekstilne stroke. Po-
nudbe na upravo »Slov.«
pod »Tekstilja« št. 1195. b

Postrežnico

spretno sprejem za ne-
kaj ur dopolnilne ali ves-
dan. - Naslov v upravi
»Slov.« št. 1194. b

Hišno pomočnico

veščo vseh gospodinskih
del, sprejemno. Naslov
v upravi »Slovenca« pod
št. 1193. b

Fotografija-injo

izveščano in vestno sprej-
me »Omnia«, foto Ljub-
ljana. b

Šoferje

za poljedelske traktorje
spesobne - išče Zavod
»Emona«. Službeni po-
govor ugodni. Ponudbe je
nasloviti na zavod »Emona«
v Ljubljani, palača
»Bata«, ali na urade te-
ga zavoda v Kočevju in
Črnomlju. b

Vajenci

Vajenko

v trgovino z mešaním
blagom takoj sprejem.
- Ponudbe upravi »Slov.«
pod »Trgovina« št. 1168. v

Čevljarkega vajenca

sprejme Zimšek, Rožna
dolina, Predjamska 18. v

Živali

Kupim konja

erednje težkega, 4 do 6
let starega. Plačam do-
bro. - Naslov v upravi
»Slov.« pod št. 1178. z

Pouk

Inštruktor

Reven akademik, odlični
matematiki, inštruktor za
srednje šole. Naslov v
upravi »Slov.« št. 1108. u

Otroške vozičke

globoke in športne, dobite v večji izbiri,
domače izdelave, stara kvaliteta in lepi
modeli - pri trvdki

»TRIBUNA« - Ferdo Lazar

Karlovška cesta št. 4

Kupimo

Smrekovo čreslo

lepo, zdravo in suho ter
jeziče - kupuje vsako
količino USNJARNA J.
LAVRIČ, št. Vid pri Sti-
čni - Ljubljana.

Volnene krojaške odpadke

in volneno trikotajo, ku-
pujem. Cankarjevo na-
brežje 3, Ribja ulica 8.
(k)

Jesenov les

večjo količino jesenovih
hlodov kupimo. Ponudbe
na Kolb & Predalič,
Ljublj., Kongresni trg 4.

Pisalni stroj

v dobrem stanju ali v ne-
uporabnem, lahko tudi ci-
rilični, stalno kupuje in
plača najvišje cene. »Eve-
rest«, Prešernova 44. k

Rezan in okrogel trd les

ponudite vagonne koli-
čine z navedbo cene na
upravo »Slovenca« pod
šifro: »Takoj plačljivo«
št. 889. k

Za matje kože

plačamo dobro ceno, ku-
pujemo tudi kože doma-
čih zajcev, samo velike,
zimske. ROT, krznarstvo,
Mestni trg 5. (k)

Seno in slamo

kupuje Gospodarska zve-
za, Ljubljana, Bleiweis-
ova cesta št. 29. k

Statve-mehanične

kupimo. Vse širine! Po-
nudbe je poslati upravi
»Slov.« pod »Statve 1030«. k

Suhe gobe

plačam najvišjo ceno
M. Čuček, Sv. Petra 15

Dva dobra gumi plašča

za voz 740x140 cm, ku-
pim. Sedej Ivan, Rožna
dolina c. VIII-12. k

Okrogle hlode

15 do 20 m³ (smrekove
ali jelove, kupim. - Pis-
mene ponudbe na upravo
»Slovenca« pod »Okrogel
les« št. 1148. k

Srebrnino

in različne srebrne ko-
vance, za zbirko, kupim.
Naslov v upr. »Slovenca«
št. 1149. k

»Zephir« ali slične peči

dobro ohranjene, ter par
mizarjskih miz (Hobel-
bank) kupi trvdka J.
LAVRIČ, Ljubljana, Can-
karjevo nabrežje 1. k

Šivalni stroj

in harmoniko kupim. -
Ponudbe na upravo »Slo-
venca« pod »Dobro ohran-
jen« št. 1132. k

Vreče, stare bicikle,

bicikelj gume in pisalni
stroj. Plačamo zelo dobro.
Gasogono Merkur, Puhar-
jeva ulica 6. k

Radio aparate

iz uradne shrambe ku-
pimo. Interesenti naj se
zglasijo s potrdilom od
mestnega magistrata pri
trvdki PHILIPS RADIO
D. Zrimšek - Ljubljana,
Ulica 3. maja, katera bo
takoj dvignila aparat iz
shrambe. k

Avto-motor

Motor 10 PS

zamenjam za motor 5,5
PS in 4 PS. - Brezovica
pri Ljubljani št. 16. k

Motorno kolo

300 do 250 cm, znamke
»Zindap« ali USA, kupim.
- Ponudbe upravi »Slov.«
pod: »Dobro ohranjen«
št. 1063. k

Prodamo

Dobavljamo zaboje

po meri, večje količine.
Naročila sprejema trvdka
Kobi, Gajeva 9-II. 1

**DRVA
PREMOG
GOMBAC
GLEDALSKA 14**

Pomaranče in suhe gobe

prodaja Gospodarska zve-
za, Ljubljana, Bleiweis-
ova cesta št. 29. 1

Stekla

za električno in avtoge-
nično varjenje kovin. -
Steklarstvo Klein, Fran-
čiškanska 8. 1

Kroglične ležaje

krožne žage, vretena in
drugo železno dobite v
novi trgovini

»Ferrum« - Leon Stupica

Ljubljana, Gradišče št. 2
(poleg Ursulink). k

Mizarji!

Okovje, orodje in drugo
železno dobite v novi
trgovini

»Ferrum« - Leon Stupica

Ljubljana, Gradišče št. 2
(poleg Ursulink). k

Športni voziček

in otroško gajbico pro-
dam. Naslov v upr. »Slo-
venca« pod št. 1138. 1

Likalnik

na ogelje, teža 6 kg, se
proda. Sv. Petra nasip 51.

Prodaj A.-Ž. panje

solidno izdelane, z najno-
vejšimi izboljšavami. Cene
zmerne. Na ogled na
Tržaški c. 17, mizarstvo.

Električni mlin

z dvema paroma kamnov
in čistilni stroj, prodam.
Ogleda se v pogonu. Mi-
zarstvo: Saje, Vel. Loka.

Gramofonske plošče

dobro ohranjene dobite že
od 10 lir naprej v trgo-
vini »Ogled«, Mestni trg
št. 3 (vhod skozi vežo).

Črn damski plašč

s krznem ovratnikom,
dobro ohranjen, prodam.
Naslov v upravi »Slov.«
pod št. 1127. 1

Triciklji in cize

na gumi kolesa, različne
velikosti, dobavljajo takoj
Gasogono Merkur, Puhar-
jeva ulica 6. k

Otroški voziček

globok, bel, prešit, zelo
dobro ohranjen, napredaj
za 1700 lir. - Naslov v
upr. »Slov.« št. 1174. 1

Krasno relikvijo

sv. Barbare, opremljeno
z vsemi dokaznimi doku-
menti, oddam. - Pismene
ponudbe pod: »Barbara«
št. 1172 upravi »Slov.« 1

Sadje in zelenjavo

vedno sveže pošiljke nu-
di en gros in en detail
po najnižjih cenah Anto-
nija Baloh, Kolodvorska
ulica 18, dvorišče. 1

Šivalni stroj

pogrezištv, dolg čolnik,
prodam. - Polzve se pri
hišnici Pred škofijo 19. 1

»Singer« šivalni stroj

pogrezištv, prodam. Rož-
na dolina, cesta VII. št. 26

Čevljarški stroj

(cilinder) dobro ohranjen,
prodam. Snoj, Velebitska
št. 3, Glince. 1

Trgovci!

Štirikolesno ročno dno,
nošt 600 kg, prodam. -
Pirs, Tesarska 7. 1

Otroški voziček

nov, eleganten, poceni
napredaj, Bohoričeva ul. 3
(prilike, levo). 1

Prodaj

veliko zalogo manufak-
ture, lokal, stelaže in
skladišče zaradi opustitve
obrti. Potrebno milijon
lir. Ponudbe na upravo
»Slovenca« pod »Ugodno«
št. 1196. 1

Kompletno kuhinjo

posteljo z dvema modroc
in odejo, krasen kauč,
sedea banja in razno
prodaj. - Pred škofijo
št. 15-III., desno. 1

Došla je nova pošiljka

otroških vozičkov, glo-
bokih in športnih. V za-
logi imamo tudi vozičke
domačega izdelka. Cene
zmerne. Ogleda se na
zalogo pri »Tehnik« Ban-
jal Josip, dr. z o. z. v
Ljubljani, Miklošičeva 20.

Sobe

Oddaje:

Opremljeno sobo
oddaj dvema gospodoma.
Zorman, Marmontova 41.

Manjšo sobo

čisto, oddam mirni oseb.
Bohoričeva 20-I, levo. s

Lepo sobico

s poseb. vzhodom, opre-
mljeno ali prazno, 3 min.
od tramvaj. oddam naj-
raje gospodini. Izanska
c. 39, Juvani. s

Istejo:

Samsko sobo

opremljeno, strogo sepa-
rirano, iščem. Po mož-
nosti v centru. Plačam
več mesecev naprej. Po-
nudbe pod »marec« št. 1158
upravi »Slov.« s

Gospa s 4letnim otrokom

išče sobo s souporabo ku-
hinje in kopalnici. - Po-
nudbe na upravo »Slov.«
pod »Nujno« št. 1191. s

Stanovanja

Istejo:

Manjše stanovanje

iščeta preprosta zakonca.
Gresta tudi po dogovoru
kot pomoč na vrtu ali za
hišnika. Polzve se: Jurč-
kova pot 102. c

U najem

Iščem lokal

Ponudbe na upravo »Slo-
venca« pod »Prometna
ulica« št. 955. m

Gostilno

po možnosti z vrtom.
sprejem v najem. Fani
Treven, gostilna »Dimni-
kar«, Dol. Logatec 42. n

Večje kmečko posestvo

v bližini Ljubljane se
odda pod ugodnimi po-
govorji kmečki družini v
najem. - Ponudbe upravi
»Slov.« pod: »Vestnost«
št. 1059. n

Večji travnik

in deteljašče, v predmest-
ju ali v bližini Ljubljane,
vzajem v najem. -
Ponudbe staviti Zegozi,
Gallusovo nabrežje 33. n

Filatelija

Filatelisti pozor!

Polzuite in uverili se
boste, da najugodnejše
vnočite ali kupite
znamke vseh držav kakor
tudi »JOL« albume in vse
filatelistične pribesčine v
Knjigarni Janes Dolžan,
Ljubljana, Stritarjeva 6
Tel. 44-24.

Filatelisti!

Ugoden nakup raznih
filatelističnih novosti:
znamk, filatelistične lite-
rature, katalogov, »JOL«
albumov itd., dobite pri
filateliji »MLADINSKE
ZALOŽBE«, Ljubljana,
Stari trg št. 30.

Veliko izbiro znamk

v serijah in posamezne
nudi trgovina Česovar,
Ljubljana, Rimska c. 3.
Ogled brezobvezno! Cene
nizke!

Denar

Delnice TPD

kupimo. Ponudbe z na-
vedbo cene in količine na
upravo »Slov.« št. 1041.

Križanka št. 75

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
20				21				22								23		
24				25				26				27				28		
29				30		31					32					33		
34	35		36	37	38		39		40		41		42		43	44	45	
46							47				48			49		50		
51				52						53			54			55		
56			57						58		59		60					

Vodoravno: 1. ruska vladarica, 9. vodna
naprava, 16. mešanica, zlitina, 20. sestavina zraka,
21. ukrasni pridevek (tujka), 23. skandinavsko bo-
žanstvo, 24. tuje ženske ime, 25. slovaški politik,
26. kmečko orodje, 27. dvoparkljak, 28. slovanska
pijaca, 29. obravnava (tujka), 30. elektrotehnični iz-
raz, 31. slovenski zemljepisec, 32. drag kamen, 33.
matematični izraz, 34. zdravilna rastlina, 37. ravnina,
40. verz, del pesmi, 42. reka na Hrvaškem,
44. mesto na Nizozemskem, 46. pastirska doma-
nost, vaška pristranost (tujka), 47. žensko ime, 48.
čad, 49. starorimski denar, 50. ud družine, 51. Can-
karjeva povest, 52. odrska priprava, 53. afriški ptič,
54. gozdni ptič, 55. letenje, polet, 56. mesto v se-
verni Italiji, 57. masaža, vtiranje, 58. prebivalec
Estonske, 59. lo

S. S. Van Dine:

2

Umorjeni Kanarček

Dosedanja vsebina: Že več tednov so napadali časopisi načelnika newyorške okrajne uprave Johna F. X. Markhama, ker se njegovemu uradu ni posrežilo dokazati krivdo lopovom, ki jih je policija prijela. Zaradi prohibicije je nastalo v New Yorku lepo stvelo raznih nočnih lokalov, ki so po mnenju policije postali tudi zavetišča in shajališča zločincev. Ko se je zgodil še umor in rop v nekem hotelu in sta bila v zvezi s tem zahrbtno ustreljena dva policijska agenta, se je Markham odločil, da se bo sam osebno posvetil preiskavi tega zločina. Prav o tem pripoveduje v klubu Vanceju in S. S. Van Dineju.

»Zares lep primer!«, je godrnjal Markham. »Zdaj moram postati celo raziskovalec, ker mi niso zbrali dovolj dokazov, ali vsaj pravih dokazov, da bi bilo mogoče doseči kako obsodbo.«

Vatce je dvignil glavo in se ironično nasmehnil.

»Zdi se mi, da je težava v tem,« je dejal malomarno, »da policija ni izvežbana v zakonitih postopkih in se trdovratno oklepa prepričanja, da dokazi, ki morejo zadovoljiti povprečnega človeka, morejo prepričati tudi sodišče. Odvetniki prav za prav ne potrebujejo dokazov. Treba jim je znanstvenih strokovnih izrazov. Možgani normalnega policista pa so preveč razviti, da bi se mogli ujemati s pedantnimi zahtevami prava.«

»Nismo tako daleč,« je ugovarjal Markham, »ki se je skušal kaliti, čeprav je napor zadnjih tednov precej razmajal njegovo ravnodušnost. Če bi ne bilo pravil glede dokazov, bi se mogle zgoditi velike krivice v škodo nedolžnih. Tudi zločince ima pravico, da ga naša sodišča ščitijo.«

Vance ja zazelal.

»Moral bi bil postati pedagog, Markham. Naravnost čudovito je, kako si se mogel poglabiti v vse najbolj avtoritativne govorniške odgovore na račun kritike. Kljub temu pa mene nisi prepričal. Gotovo se še spominjaš primera Wisconsin, o ugrabljenem možu, o katerem je sodišče trdilo, da je bil verjetno mrtev. In ko se je končno pojavil živ in zdrav med svojimi znanci, je v zapisnikih še vedno ostala izjava, da je »verjetno mrtev«. Tudi vidno dejstvo, ki ga je bilo mogoče dokazati, da je namreč zares živ, je sodišče smatralo kot postransko stvar, ki ne spada k zadevi. Potem je še zelo nenavaden primer — na katerega prav lahko naletimo v tej lepi deželi — človeka, ki je v eni državi blazen, v drugi pa popolnoma pameten... Priznati moraš, da preprosto človek tega nikakor ne more doumeti. Tak človek bi menil da je blazen prav tako blazen na enem bregu reke kakor na drugem. Tudi bi bil mnenja, da človek, ki je živ, ni mrtev.«

»Čemu to učeno razpravljanje?« je nekoliko razdraženo vprašal Markham.

»Zdi se mi, da se nanaša prav na tvojo sedanjost,« mu je mirno pojasnil Vance. »Policisti, ki niso odvetniki, so te spravili v lepo zagato, kajne?... Čemu neki ne pošleš vseh policijskih agentov študirat pravo?«

»Zares izvršeni svetovalec si!« je odvrnil Markham. »Prav gotovo bi si ne pridobil simpatij svojih rojakov, če bi na njihove kritike odgovoril s tem, da bi jim svetoval, naj ustanovijo na policiji pravne tečaje!«

Tedaj nam ostane samo še Shakespearejeva rešitev: »Usmrtimo vse odvetnike!«

»Kot začetek,« je dejal Markham, »ti lahko povem, da sem sklenil, da bom osebno vodil vse poizvedbe, ki so potrebne v zvezi z zločini, ki izvirajo iz nočnih lokalov. Včeraj sem zbral vse

načelnike svojega oddelka in od zdaj naprej bo izžarevala neposredno iz mojega urada vsa konkretna aktivnost. Poskrbeti si hočem take dokaze kakršne potrebujem, da bom mogel doseči, da sodišče obsodi...«

Vance je počasi vzel cigareto iz škatle in potrkal z njo po naslanjalu svojega stola.

»Tako! Torej hočeš nadomestiti oprostitev krivcev z obsodbo nedolžnega?«

Markham, ki so ga te besede zadele, ga je pogledal.

»Nočem hliniti, da ne vem, kam meriš s svojimi besedami,« je dejal nekoliko trpklo. »Vrnili si se k svojemu najljubšemu predmetu o manjvrednosti stvarnih dokazov v primeri s tvojimi psihološkimi teorijami in estetskimi hipotezami.«

»Brez dvoma!« je malomarno pritrdil Vance. »Tvoja vera v materialne dokaze je naravnost razorožujoča. Ob njej umolkne moč razuma. Trepetam za nedolžne žrtve, ki jih boš zapletel v svoje zakomite mreže. Iz vsakega obiska zabavišča boš naredil strašno tveganost.«

Markham je nekaj časa molče kadil. Kljub živahnemu razpravljanju ta dva moža nista nikdar mogla biti nasprotna drug drugemu. Njuno prijateljstvo je bilo dolgotrajno in utrjeno in kljub različnemu značaju in neenakemu mišljenju, so njuni medsebojni odnosi počivali na trdnem temelju medsebojnega spoštovanja.

Končno je Markham povzel besedo:

»Čemu tako absoluten odpor do vsakega materialnega dokaza? Priznam, da je zaradi njih včasih mogoče zaditi s pravega pota, vendar pa mnogokrat neizpodbitno dokazujejo krivdo. Saj je eden izmed naših najboljših pravnikov dokazal, da tvorijo najbolj zanesljivo podlago, tudi če so le postranski. Neposreden dokaz je zaradi narave zločina le redkokdaj mogoče dobiti. Če bi sodišča

bila odvisna samo od tega, bi večina zločincev bila na prostem...«

»A jaz sem prav imel vtis, da je ta dragocena večina vedno vživala svojo neomejeno prostost!«

Markham se ni zmenil za te prijateljeve besede in je nadaljeval:

»Vzemimo naslednji primer: Ducat odraslih ljudi je videlo neko žival, ki je bežala po snegu in trdi, da je to bila kokoš. Nek otrok pa, ki je tudi videl to žival, izjavlja, da je bila raca. Po sledovih v snegu je mogoče dognati, da je bila resnično raca. Ali ni torej jasno, da se je večina ljudi motila?«

»Pustim ti raco!« je brezbrizno pristal Vance.

»Hvaležno sprejemam ta dar,« je nadaljeval Markham, »in iz tega izvajam dalje: Ducat ljudi vidi človeka, ki hodi po snegu in prisega, da je bila ženska, medtem ko neki otrok trdi, da je bil moški. Priznati moraš, da bi sledovi moških nog v snegu dovolj jasno pričali, da je bil zares moški in ne ženska?«

»Nikakor ne, dragi Justinjan,« je ugovarjal Vance in počasi stegnil nogo: »razen če bi mi ne mogel dokazati, da ima človek bolj razvite možgane kakor raca.«

»Kaj imajo tukaj opraviti možgani?« je nestrno vprašal Markham. »Nikdar nisem slišal, da bi možgani bili v zvezi s stopinjami v snegu.«

»Gotovo ne s sledovi, ki jih je pustila raca. Prav pogostokrat pa so možgani v zvezi s sledovi, ki so jih naredile človeške noge.«

»Me hočeš poučevati o antropologiji, o darvinistični prilagoditvi ali o metafiziki?«

»Nikakor ne,« ga je pomiril Vance. »Govorim le o preprostem dejstvu, ki se naslanja na ugotovitve...«

Danes dopoldne ob 9

bo otvoritev Hermesovega reprezentančnega turnirja

Agilni igralci namiznega tenisa se bodo spet zbrali danes dopoldne ob 9 v športni dvorani pri Mikliču, kjer bodo začeli s turnirjem klubskih reprezentanc. Spored današnjega tekmovanja, ki bo trajalo do poldanske ure, smo že objavili. Najvažnejša srečanja bodo naslednja: Bogataj — Poženel, Bogataj — Strojnik A., Poženel — Strojnik R., Subert — Bogataj ter igra med obema bratoma Strojnikoma, med Alešem in Romanom. Prijatelji namiznega tenisa bodo lahko motrili igre naših najboljših igralcev. Športni odsek Hermesa, ki prireja ta turnir, bo poskrbel za nov način seznanjanja gledalcev s podrobnostmi tekmovanja, pa tudi za to, da bodo gledalci ločeni od igralcev. Turnir se bo odvijal tri nedelje po vrsti: danes bodo odigrali prvi del, 28. t. m. bodo nadaljevali, 7. marca pa zaključili zanimivo tekmovanje predstavniških ekipin ljubljanskih klubov.

Šport v kratkem

250.000 otrok do 10. leta starosti se udeležuje redne telovadbe v nemških telovadnih društvih. Doslej je ustanovilo 3500 društev posebne oddelke za najmlajši narsčaj.

E. Villaplana je postavil v Barceloni nov državni rekord v hoji na 30 km. S svojim najnovejšim uspehom se je povzpel Villaplana med najboljše pešce na svetu. 30 km je prehodil v 2 urah 34 min. 51,7 sek. Svetovni rekord v tej panogi atletike ima Schmidt iz Hamburga z znakom 2:30:33,6.

V visokih Tatrah so priredili Slovaki svoje državno prvenstvo v smučanju. Prireditvi je prisostvoval tudi minister vojske general Catlos. Najboljši med tekmovalci klasične kombinacije je bil Slang. V teku na 18 km se je vrstil med najboljše, v skokih pa si je z rezultatom 45 in 45,5 m zagotovil državno prvenstvo.

O dobrih plavalnih časih poročajo iz danskega mesta Aarhusa. V plavanju na 100 m pro-

sto je zmagala Nathansenova s časom 1 min. 6 sek., na 200 m prosto pa Harupova z 2 min. 24,8 sek. Obe znamki sta zelo blizu svetovnim rekordom. Ragnhilde Hvegerjeve ni bilo na teh tekmah; in če bi bila, je vprašanje, če bi bila prva.

Mednarodna zveza za dviganje uteži je potrdila nov svetovni rekord, ki ga je postavil Madžar Jenoe Ambrozi v obojročnem potegu z znakom 109 kg. Kakor znano, pripada Ambrozi lahkem razredu težkoatletov.

SGARAVATTI SEMENTI S.A., PADOVA

Sementi di Ortaggi, Foraggi ecc.
Semena za zelenjavo, krmila itd.

Chiedere offerte. — Zahtevajte ponudbe.

OKVIRJE izdeluje specialist

Wolfova 4 KLEIN

Naročajte SLOVENCA

najcenejši slovenski dnevnik

PO VAŠI ŽELJI
VAM IZDELA

KNJIGOVEZNIKA LJUDSKE TISKARNE

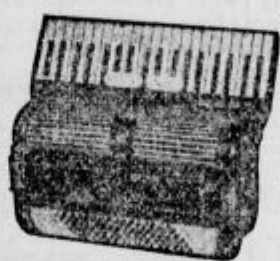
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA 6/II

CENE SO SKRAJNO NIZKE! POSLUŽITE SE JIH!

v svoji ertalni raz-
ne poslovne knjige.
ako niso že v zalogi.
istotako izvrši tudi

vsa druga knjigo-
veška dela posebno
razne vezave v raz-
nih velikostih od pre-
prostih do razkošnih
oblik v vseh barvah.
Posebni oddelek za
izdelovanje damskih
torbic, šolskih torbic
in sličnih, pasov, de-
aarnic, kovčkov in
drugega usajenega
galanterij, blaga

Vam nudi te pred-
mete vedno v lepih,
okusnih in modernih
oblikah vsaki čas.

IZDELO-
VALNICA
HARMONIK
FLEISS JOSIP
LJUBLJANA
BLEIWEISOVA 35

Vam nudi veliko izbiri
piano harmonik

POVEST PILOTA STEFANA

73.

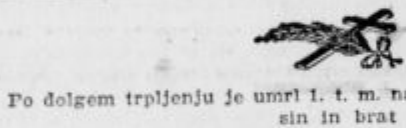

V kleti sem pobral dragocenosti, ki so se mi zdele največ vredne, v majhen zaboj. Tudi zapisnik sem vzel s seboj. Nato pa sem zaboj odnesel k letalu, ga dobro privezal in ga potegnil v trup. To bo pač lep »spomin« na moje trpljenje in —? srečno vrnitev.

74.

Zadnjo posodo bencina sem odnesel v letalo. Vzel sem s seboj še kompas in zemljevid, ki sem ju staknil v pilotovi torbi. Skoraj sem si bil svest uspeha. Storil sem, kar sem mogel. Če bi le točno vedel, kjer se nahajam.

Po dolgem trpljenju je umrl 1. t. m. naš dragi, nepozabni, edini sin in brat

ANTON KRMEC

v 21. letu starosti. Vse, ki ste ga poznali, prosimo, molite zanj!
Ljubljana, Kranj, dne 18. februarja 1943.

Globoko žalujejo:
TEREZIJA, mati; CIRILA, ANICA, STANKA, sestre.

Po dolgem trpljenju je Bogu vdano umrl v 74. letu starosti naš srčno ljubljani mož, oče, dedek, brat, stric, tast in svak, gospod

PRISTOV ANDREJ

nadzornik t. t. linij v pokoju

Blagega pokojnika bomo spremili k večnemu počitku v nedeljo, dne 21. febr. ob 4 popoldne iz kapelice sv. Andreja na Zalah k Sv. Križu.
Ljubljana, Radovljica, dne 19. februarja 1943.

Rodbine: Pristove, Dolžanova, Bregarjeva in sorodstvo.

Jordan Jovkov:

Razsodba

Začudenje Bistričanov se je takoj spremenilo v godrnjanje.

»Ta čitak!« je pa znorel!« je besno zavpil nekdo. »Glejte ga, glejte, kam je krenil!« — je vpil drugi. Bolj ob strani pa se je nekdo široko in glasno režal:

»Ha, tako, Mustafa! Hahaha! Le še tako naprej! Hahaha.«

Bil je Danail. Stvar je potekala po njegovem okusu in bil je zadovoljen.

Hrumenje med kmeti je naraščalo, a Tokmakčija je stopal kar naprej enako samozvestno in široko. Tik za njegovimi petami so ga hodili sodniki in eden izmed njih si je nekaj zapisoval na listek. Tokmakčija se je spustil navzdol k vozovom. Tam je stala Marijina hči in ga gledala. Ko je bil že malo mimo nje, je dvignila glavo in zapičila pogled vanj. Pod tem pogledom in pod pogledi kmetov, ki so v veliki gručli hodili za njim, je Tokmakčija hodil naprej kakor neopazen junak, ki se izpostavlja toči krogel. Hodil je, dokler mu niso rekli dovolj. Hrušč med kmeti je za kratko zamrl in nenadno znova zakipel.

Ko je razvidel, da je prost, je Tokmakčija brez obotavljanja stopil k svojemu vozu. Šel je mimo Saafet Mola, toda bolnik ga ni opazil; ležal je na vozu, zavrt v rjuhe, in njegove mrzlične oči, dva oglja sredi voščenega obraza, niso gledale Tok-

makčija ali kmetov, ampak so srepro in nepremično buljile v docela drugo smer — tjakaj, kjer je stal njen voz.

Tisti trenutek so prišli ponj. Ali Saafet Mola ni mogel hoditi, zato so ga pobrali z vozom vred. Ali zato, ker mu je bolezen zmešala pamet, ali iz neskončnega zaupanja v Tokmakčija, ali pa iz kakega drugega vzroka, Saafet Mola je pokazal tisto črto, po kateri je malo pred njim hodil Tokmakčija.

Tokmakčija je že sedel na vozu daleč od sodnikov in trušč jeznih kmetov se je dvigal za njim, kakor brenčanje čebel v ulju. Polotila se ga je nekaka mrzlica, oči so se mu blestele, bilo mu je lahko in veselo pri srcu. Istosčasno pa je neke v globini duše čutil topo in nejasno bolečino. Nekaj mu je pritislo na mozeg in ni se mogel ustavi viti ob kaki doleteni misli. Eno mu je jasno plaval pred zavestjo: žejna, peklenska in neotolajljiva žejna; zavoljo nje so mu trepetale roke in vse telo, pred očmi pa mu je nenehno migotala v omari v hiši skrita steklenica žganja. S pravim sladočtrastjem je mislil Tokmakčija, kako bo prizel ustnice na grlo steklenke in pil, pil...

Rustem, priča vsega, kar se je pred kratkim pripetilo, se je obrnil proti dedu in ga, smehljajoč se, hudomušno pogledal. Ta predzrni posmehovalni pogled je razkačil Tokmakčija, da se je zadr:

»Konje glej, nepredpriprav ti! Vozi, ker sva se zakasnila.«

Ne dolgo zatem pa je v novem prilivu veselja, ki mu ni vedel vzroka, zavpil Rustemu:

»Zapoj kaj; Rustem! Zapoj kaj lepega.«

Ne da bi počakal na odgovor Rustema, ki se

ni niti obrnil, se je Tokmakčija zagledal na polja. To pot so mu oči obvisle na nekem vozu, ki se je bil epustil po drugem pobočju tistega hriba, kjer se je vršila sodba, in se je premikal počasi, tako počasi, da se je zdelo, kakor da stoji na mestu. Eden izmed konj je bil bel, drugi črn — to ee pravi Saafet Molov voz. »Moral bi ga pogledati,« je pomislil Tokmakčija, »moj prijatelj je, vrhu tega bolan.« In zapove Rustemu, naj požene na ono stran.

Tokmakčija se že zdavnaj ni sešel s Saafet Molom in nehoti je poiskal besede, ki naj mu jih reče. Pozdravi in povpraševanje po zdravju je minilo prirečno in gladko, kakor na pamet naučena naloga. A pri moji veri, da ga je bolnik brez odloga povprašal: »Zakaj si napravil tako?« To vprašanje, ki ga je sam polagal Saafet Molu v usta, je Tokmakčija zmedlo. Poiskal je dokazila, ki bi mu jih moral dati, začutil je vso težo svojega početja in kakor da se je prvič zavedel samega sebe. »Alah! Alah! je zajčal, »kaj sem storil!«

Stegnil se je in pogledal naprej: Saafet Molov voz je bil že daleč. »Velik grešnik sem,« si je mislil Tokmakčija in pograbilo ga je resnično sovraštvo do samega sebe, »žganje pijem, ne držim prisege, lažem... Lažem, lažem kot poslednji cigaran. Ko pa je nanižal najtežje očitke, ki si jih je mogel naprtiti, se je nenadno razdražil in začutil potrebo, da ee zaščiti in opraviči. Predvsem ga je pograbila jeza na Saafet Mola, ki se mu je zdel zdaj najhujši sovražnik. »E, dobro,« mu je Tokmakčija je odgovarjal v mislih, »slab sem, grešnik sem... A ti? Ali nisi pokazal iste meje?« Zdrnil se je, pomislil trenutek in v mislih mu je kakor

blisk šinil strašen sum. »Ali ni tudi on?«, ee je vpraševal Tokmakčija. Spomnil ee je, kakšen pogled je igral v Saafet Molovih mrzličnih očeh, ko je šel mimo njegovega voza. In zdaj mu je postalo čisto jasno, da je ta zanesen in od vseh proč obrnjen pogled bil uprt tja, kjer je med razpreženimi vozovi bila ona — Marijina hči! Tokmakčija je tudi sam jasno videl to žensko. Visoka in zlastavna je stala sama poleg voza in gledala naravnost nanj, ko je korakal po meji. V njegovi duši je ponovno zazvenel klarinet in zagledal ee ono — drugo Marijo. Miloba mu je navdala srce, zajelo ga je spet prejšnje veselje in ne samo da ni čutil najmanjšega kesanja, ne samo da ni videl, da je napravil greh, ampak ee mu je zdelo, da je ravnal najbolj prav in da je tako moralo biti.

Približali so se Saafet Molovemu vozu in šele zdaj je Tokmakčija mogel razbrati, da ee ta ne premika, ampak da stoji na mestu. Njegov voznik je stopil dol in nekaj popravljal. Njegov obraz je bil plašen in zaskrbljen.

»Kako je Molu?« vzklilne čilo Tokmakčija. Možak ni odgovoril. Samo sklonil se je in odgrnil rjuho: Saafet Mola je ležal vzrak, obraz mu je bil voščeno bled, oči zaprte, roke sklenjene na prsih in trde. Bil je mrtev. Toda na posinjenih in na pol odprtih ustih mu je tičal blag, blažen smehljaj. Tokmakčija je prepaden gledal ta smehljaj, ki mu je zdaj odkril strašno in neumisljeno rešnico.

Skočil je z voza in ee obrnil na tisto stran neba, kjer vzhaja sonce in kamor bodo ob sodnem dnevu potovale sence umrlih. Zavihal si je rokave in ee pripravil na molitev.

(Konec)